

Povědomí občanů o činnosti Horské služby a o bezpečnosti pohybu v horách

Pavla Holeňová

Bakalářská práce
2025



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Pavla Holeňová
Osobní číslo:	L22394
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Povědomí občanů o činnosti Horské služby a o bezpečnosti pohybu v horách

Zásady pro vypracování

- Zpracujte teoretický vstup do problematiky Horské služby.
- Popište a zhodnoťte pravidla pro bezpečný pohyb v horách.
- Navrhněte opatření ke snížení rizik v horském terénu.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. FUSEK, Wojciech a POREBSKI, Jerzy. *Lekarze w górach. Bohaterowie drugiego planu*. Warszawa: Agora, 2020. ISBN 978-83-268-3242-0.
2. HÖSCHLOVÁ, Kristina. *Lékařem mezi nebem a horami*. Praha: Galén, 2021. ISBN 978-80-7492-548-1.
3. KOLÁŘ, František. *Červení andělé*. Špindlerův Mlýn: Gentiana Jilemnice, 2016. ISBN 978-80-86527-42-0.
4. VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš a VONDŘÁŠEK, David. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5067-8.
5. WENZEL, Volker. *Case Studies in Emergency Medicine. A collection of Memorable Clinically Relevant Cases with Clinical Pearls*. Berlin: Springer, 2023. ISBN 978-36-6267-248-8.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Radek Káčer**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem řádně citovala; v případě publikace výsledků budu uvedena jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 2. 5. 2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se věnuje problematice povědomí občanů o činnosti Horské služby České republiky a o vlastní bezpečnosti v horských oblastech. Cílem práce je zjistit, jak veřejnost vnímá roli Horské služby a jaké má znalosti o pravidlech bezpečného pohybu v horách. Teoretická část mapuje historii, právní rámec, činnost a financování Horské služby ČR a porovnává systém horské záchrany se Slovenskou republikou. Praktická část je založena na dotazníkovém šetření, které analyzuje informovanost občanů a jejich postoje k bezpečnosti v horském prostředí. Na základě zjištění jsou navržena opatření ke zvýšení bezpečnosti občanů v horských oblastech.

Klíčová slova: Horská služba ČR, bezpečnost v horách, prevence, dotazníkové šetření, informovanost, první pomoc

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on the issue of public awareness regarding the activities of the Mountain Rescue Service of the Czech Republic and personal safety in mountainous areas. The aim of the thesis is to determine how the public perceives the role of the Mountain Rescue Service and what knowledge they possess about the rules of safe movement in the mountains. The theoretical part maps the history, legal framework, activities, and funding of the Czech Mountain Rescue Service and compares the mountain rescue systems of the Czech Republic and Slovakia. The practical part is based on a questionnaire survey that analyzes public awareness and attitudes towards safety in mountain environments. Based on the findings, measures are proposed to improve the safety of citizens in mountain areas.

Keywords: Czech Mountain Rescue Service, mountain safety, prevention, questionnaire survey, public awareness, first aid

Ráda bych vyjádřila své upřímné poděkování všem, kteří mě během psaní bakalářské práce podpořili. Velké díky patří především vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Radku Káčerovi za jeho ochotu, cenné rady a čas, který mi věnoval. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, trpělivost a motivaci během celého studia. V neposlední řadě děkuji všem respondentům, kteří si našli čas a ochotně vyplnili dotazník, bez jejichž spolupráce by tato práce nemohla vzniknout.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HORSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	13
1.1 HISTORIE HORSKÉ SLUŽBY	13
1.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY	14
1.3 HORSKÁ SLUŽBA ČR, O. P. S.	15
1.4 HORSKÁ SLUŽBA ČR, Z. S.	18
1.5 FINANCOVÁNÍ HORSKÉ SLUŽBY	20
1.6 ČINNOSTI HORSKÉ SLUŽBY	21
2 PRAVIDLA PRO BEZPEČNÝ POHYB V HORSKÝCH OBLASTECH	23
2.1 DESATERO HORSKÉ SLUŽBY	23
2.2 DESATERO PRAVIDEL FIS PRO CHOVÁNÍ NA SJEZDOVÝCH TRATÍCH	24
2.3 APLIKACE ZÁCHRANKA	25
2.4 HORSKÁ LÉKÁRNIČKA	25
2.4.1 Osobní lékárnička	26
2.4.2 Lékárničky pro expedice v Himalájích	27
2.5 ROZDÍLY V ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU V EVROPĚ A V PERU	28
3 HORSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA SLOVENSKÉ REPUBLIKY	29
3.1 VZNIK A HISTORIE	30
3.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY	30
3.3 APLIKACE HORSKÉ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY	31
3.4 BIELY KÓDEX	31
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
4 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	34
5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	35
5.1 PRŮBĚH SBĚRU DAT	35
5.2 ÚDAJE O RESPONDENTECH	35
5.3 POVĚDOMÍ OBČANŮ O ČINNOSTECH HORSKÉ SLUŽBY ČR	39
5.4 POVĚDOMÍ OBČANŮ O VLASTNÍ BEZPEČNOSTI V HORSKÝCH OBLASTECH	43
5.5 OSOBNÍ ZKUŠENOSTI A VNÍMÁNÍ BEZPEČNOSTI V HORSKÉM PROSTŘEDÍ.....	48
5.6 SHRNUTÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	53
6 NÁVRHOVÁ ČÁST	55
6.1 INFORMOVANOST VEŘEJNOSTI O BEZPEČNOSTI V HORSKÉM PROSTŘEDÍ.....	55
6.2 MOTIVACE K AKTIVNÍMU VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ.....	56

6.3	SNADNÝ PŘÍSTUP K ZÁKLADNÍM INFORMACÍM	56
6.4	ZVÝŠENÍ DOSTUPNOSTI KURZŮ PRVNÍ POMOCI	57
ZÁVĚR.....		58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		59
SEZNAM OBRÁZKŮ		61
SEZNAM TABULEK.....		62
SEZNAM GRAFŮ		63
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		64
SEZNAM PŘÍLOH.....		65

ÚVOD

Horská služba ČR představuje nezbytnou součást systému zajišťování bezpečnosti v českých horských oblastech. Historie jejího vzniku je spjata s rostoucí popularitou turistiky a lyžování, kdy se ukázala potřeba zajistit pomoc lidem v horách, kteří se ocitli v nouzi. Tato organizace, jejíž vznik souvisí s dobrovolnými záchrannými činnostmi místních obyvatel, dnes plní důležitou roli při záchraně životů a zdraví v náročném horském terénu. Zpočátku tuto pomoc vykonávali místní hasiči, ale postupem času se záchranné úkoly staly vysoce specializovanými, a proto Horská služba ČR dnes působí v sedmi horských oblastech České republiky.

Horská služba se neomezuje pouze na přímé záchranné a pátrací akce, ale také na prevenci úrazů a nehod. Díky pravidelným školením, lavinovým pozorováním a informování veřejnosti o aktuálních podmínkách v horách plní klíčovou roli nejen v zimní sezóně, ale i v létě, kdy pomáhá turistům, cyklistům či horolezcům. Tato komplexní činnost zahrnuje nejen pomoc při krizových situacích, ale také rozsáhlou edukaci a prevenci.

V současnosti se Horská služba ČR skládá jak z profesionálních záchrannářů, tak i z dobrovolníků, kteří pomáhají zejména v sezónních obdobích a v krizových situacích. Tento systém je podporován ze strany státu, i z veřejných prostředků.

V neposlední řadě je Horská služba také aktivní v oblasti legislativní a organizační, kde se zasazuje o zajištění odpovídajících právních předpisů pro svou činnost. Ačkoliv samostatný zákon o Horské službě dosud neexistuje, tato organizace plní svou roli na základě platné legislativy, která ji vymezuje jako nezbytnou složku systému zajištění bezpečnosti v oblasti cestovního ruchu a v krizových situacích.

Celkově lze říci, že Horská služba ČR neocenitelně pomáhá při konkrétních záchranných akcích, a také se podílí na výchově veřejnosti k odpovědnému pohybu v horách. Bezpečnostní pravidla, která Horská služba vypracovala, jsou důležitým nástrojem prevence, který by měl každý návštěvník hor brát v potaz. Důraz na prevenci a edukaci je stejně tak důležitý jako samotná záchranná činnost, a tím se Horská služba vyznačuje jako organizace, která se stará nejen o záchranu, ale i o zdraví a bezpečí všech, kdo se pohybují v horském prostředí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HORSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

Příčinou vzniku Horské služby byl příliv turistů do hor a s tím potřeba starat se o ty, kteří se v horách ocitnou v nesnazi. Turismus a pobyt v přírodě propagovaly spolky jako byl Klub československých turistů, Sokol nebo Svaz lyžařů. Ze začátku tento úkol měli dobrovolní hasiči, kteří znali horské prostředí a chodívali turistům pomoci. Potřeba záchranářů ale vzrůstala, a tak se k záchranným akcím připojovali instruktoři lyžařských škol i místní četníci. (Horská služba, 2009)

1.1 Historie Horské služby

Horská služba má své počátky v roce 1850, kdy vznikla koncesovaná služba průvodců a nosičů se znalostmi první pomoci. Důležitým milníkem byl závod v běhu na 50 km v Krkonoších 24. března 1913, při němž zahynuli závodník Bohumil Hanč a jeho zachránce Václav Vrbata. Vrbata obětoval svůj život, když Hančovi daroval svůj oděv. Tento tragický incident vedl k vyhlášení Dne horské služby na 24. března. V roce 1935 byla založena jednotná organizace Horské služby v Krkonoších, a od roku 1948 se začaly zakládat záchranářské spolky v dalších oblastech. (Vilášek, 2022)

V roce 1935 Jiří Ambrož navrhl zpoplatnit příjezd do Krkonoš v zimě a zároveň informovat návštěvníky o nebezpečích v horách. Po druhé světové válce v roce 1946 byla zavedena společná organizace Horské záchranné služby (dále jen „HZS“) se střediskem ve Špindlerově Mlýně. HZS začala expandovat do dalších horských oblastí a zúčastňovala se cvičení s alpskými záchranáři. (Kolář, 2016)

V letech 1948 – 1954 docházelo k zakládání HZS po celém území republiky. Přibýváním členů bylo potřeba vytvořit školící a výcvikové středisko. Takové středisko leželo na Labské boudě ve vyšší nadmořské výšce, kvůli vhodným podmínkám pro cvičení. Česká Horská služba se v roce 1968 stala řádným členem organizace ICAR (International Commission for Alpine Rescue). (Horská služba, 2009)

Organizace ICAR byla založena v roce 1948 a jejím cílem bylo sdružovat horské služby v Alpách. Měli za cíl sjednotit metody záchranných prací, informační systém i záchranářskou techniku. ICAR je nezávislá, celosvětová organizace, která vytváří pokyny a doporučení, usnadňuje výměnu informací mezi státy, podporuje společný zájem svých členů a poskytuje osvědčené postupy v horách. (ICAR, 2024)

Od roku 1990 měly jednotlivé oblasti vlastní právní subjektivitu jako občanská sdružení. Oblastní sdružení zanikla v roce 2001 a změnil se název na Horská služba České republiky, o. s.. V roce 2004 garanci dostalo ministerstvo pro místní rozvoj, a proto zřídilo novou obecně prospěšnou společnost **Horská služba o. p. s.**, která nese odpovědnost za činnosti horské služby a spolupracuje s občanským sdružením. (Vilášek, 2022)

Na konci roku 2012 zavedla Horská služba pro volání v horských oblastech jednotné tísňové číslo **1210**. Pro lepší zapamatování čísla si vymysleli heslo: „*Nechcete-li, abychom k vám dorazili deset minut po dvanácté, volejte číslo 1210!*“. Tísňové číslo funguje ve všech horských oblastech. Důležitou součástí čísla v blízkosti státních hranic je státní předvolba pro Českou republiku (+420). (Kolář, 2016)

Záchranáři Horské služby ČR (dále jen „HS ČR“) v současné době vykonávají činnost v 7 horských oblastech České republiky:

- Krkonoše,
- Šumava,
- Krušné hory,
- Jizerské hory,
- Orlické hory,
- Jeseníky,
- Beskydy.

Zajištění služby je na 6 460 km², kde spadá 3 042 km běžeckých tras, lyžařské areály s 547 vleky a lanovkami a 446 km sjezdovek. HS ČR staví a udržuje 334 km tyčového značení na zimu. Tímto značením se při horší viditelnosti nahrazují turistické značky. Členové HS ČR provádí záchranné a pátrací akce, zajišťují informace o aktuálních podmínkách na horách, poskytují přednášky, vydávají výstrahy a varování a další činnosti. (Ďurkán, 2024)

1.2 Právní předpisy

V roce 2002 představitelé Horské služby zpracovali návrh zákona o Horské službě, který byl následně předložen Poslanecké sněmovně České republiky. Tento zákon měl zpracovat otázky týkající se financování HS ČR, povinnosti návštěvníků horských oblastí,

provozovatelů služeb, nebo organizátorů sportovních akcí v horských oblastech. Návrh tohoto zákona neprošel a zapomnělo se na něj. Ministerstvo pro místní rozvoj předložilo v roce 2007 další návrh zákona o Horské službě, který opět nebyl přijat. Proto Horská služba nemá svůj vlastní zákon. Problematiku Horské služby se podařilo v roce 2009 ukotvit v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. (Kolář, 2016)

V současné době Horská služba plní činnosti v rámci své územní působnosti podle §11 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. HS ČR organizuje a provádí záchranné a pátrací akce v horských oblastech, vytváří podmínky pro bezpečnost lidí v těchto oblastech, provozuje záchranné a ohlašovací stanice HS ČR, rozšiřuje preventivně-bezpečnostní materiály mezi návštěvníky horských oblastí, informuje o povětrnostních a sněhových podmínkách, spolupracuje s ostatními orgány, provádí lavinové pozorování, sleduje a vyhodnocuje úrazovost, navrhuje a realizuje opatření ke snížení rizikivosti, připravuje a školí své členy a uchazeče. (Česko, 1999; Vilášek, 2022)

HS ČR je součástí integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) podle zákona č. 239/2000 Sb. a patří mezi **ostatní složky IZS**, které poskytují pomoc pouze na písemné vyžádání. Plánovaná pomoc je předem dohodnuta a poskytována základním složkám IZS. Na žádost operačního střediska IZS musí ostatní složky sdělit, kdo je pověřen pomocí, jakým způsobem budou vyrozuměni a jaké síly a prostředky budou k dispozici. (Česko, 2000)

V roce 2003 byl vydán pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, který zajišťuje jednotný postup uzavírání dohod mezi základními a ostatními složkami IZS. Ostatní složky zařazuje Hasičský záchranný sbor kraje do poplachového plánu IZS na základě dohody o poskytnutí pomoci na vyžádání. Tyto dohody se uzavírají předem (podle §21 zákona o IZS), nebo při záchranných a likvidačních pracích (podle § 21 zákona o IZS a § 15 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS). (Fiala a spol., 2022)

1.3 Horská služba ČR, o. p. s.

Hlavní činnosti horské služby provádí zejména obecně prospěšná společnost. Tato společnost také zajišťuje činnosti v lyžařských areálech, které má stanovené v zakládací listině nebo ve statutu a neohrožuje tím své základní činnosti stanovené v zákoně. (Česko, 1999)

Horská služba ČR, o. p. s. (dále jen „HS ČR“) byla založena v roce 2004 Ministerstvem pro místní rozvoj. Jedná se o profesionální organizaci poskytující záchranné a zdravotnické služby v horách. Horská služba ČR, o. p. s. má odpovědnost za činnost Horské služby v ČR. Horská služba působí v sedmi základních organizačních jednotkách (viz. Tabulka 1), které mají jasně vymezené území působnosti. Náčelník oblasti zajišťuje výkon služeb a činností ve své oblasti. Oblast nemůže samostatně právně jednat, protože nemá samostatnou právní subjektivitu. (Dostálová, 2020; Ďurkán, 2024)

Tabulka 1 – Počet horských záchranářů za rok 2023

Horská oblast	Počet záchranářů v roce 2023
Šumava	15
Krušné hory	16
Jizerské hory	16
Krkonoše	24
Orlické hory	9
Jeseníky	20
Beskydy	16

(zdroj: Výroční zpráva HS za rok 2023)

Organizační struktura Horské služby ČR, o. p. s.

Organizační struktura HS ČR je systém řízení a uspořádání této organizace (viz. Obrázek 1). Zaměřuje se na poskytování pomoci v horských oblastech ČR. Jejím hlavním účelem je zajišťování bezpečnosti a pomoci lidem v horském terénu, a to prostřednictvím preventivních a záchranných činností. Členění HS ČR:

- **Správní rada HS ČR**
- **Ředitel – Náčelník Horské služby ČR**
 - **Rada náčelníků**
 - **Odborné komise**
 - **Kynologická komise**
 - **Lavinová komise**
 - **Lékařská komise**
 - **Materiálově-technická komise**

- Metodická komise
- IT komise
- Úřad HS ČR

- Dozorčí rada

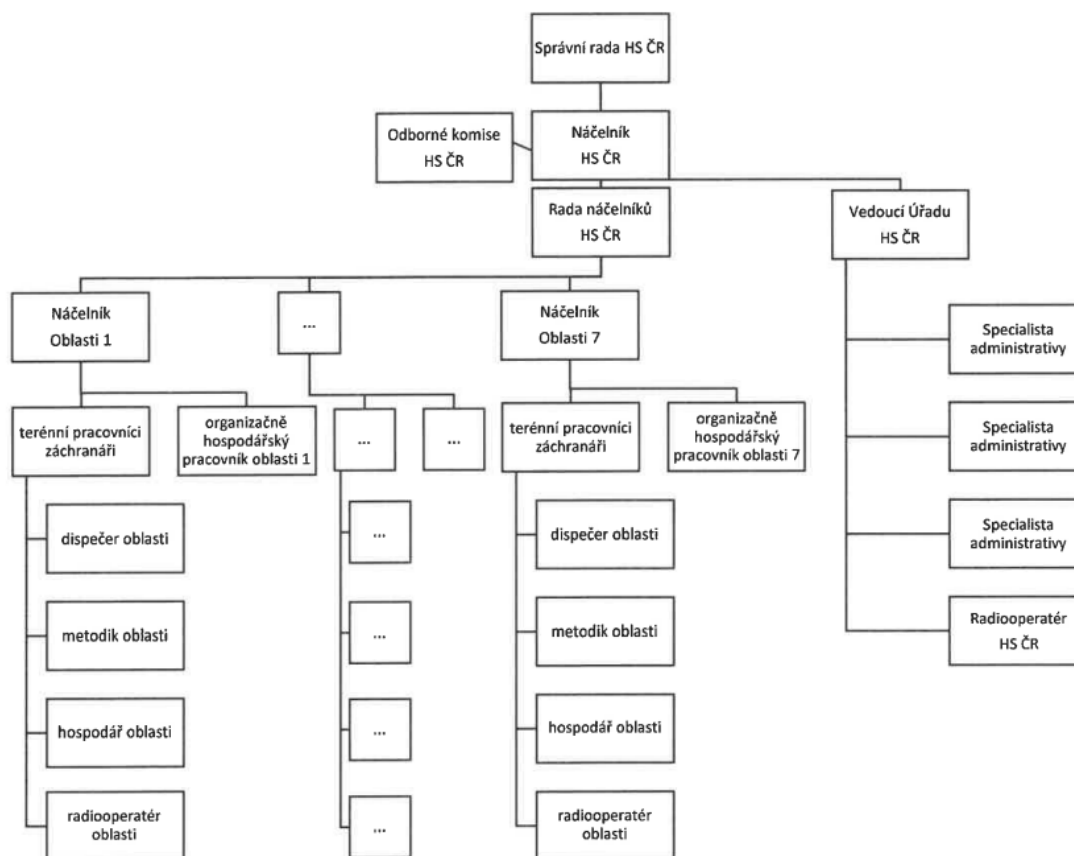
Správní rada HS ČR zastává funkci nejvyššího orgánu HS ČR. Má devět členů jmenovaných zakladatelem na tři roky s možností opakovaného zvolení. Ze svých členů volí předsedu a dva místopředsedy. Mezi jejich úkoly patří plnění povinností, propagace a obhajoba zájmů společnosti a zachovávání mlčenlivosti. Rada má pravomoc vydávat statut, schvalovat rozpočet a mzdový předpis a jmenovat ředitele společnosti.

Ředitel společnosti je statutárním orgánem. Tradičně se označuje jako „**Náčelník Horské služby ČR**“ a nyní tuto pozici zastává od roku 2020 René Mašín. Ředitel správní radě musí předkládat návrh rozpočtu, účetní uzávěrku a výroční zprávu. Vedoucí pracovníci jsou jmenováni ředitelem, který jejich práci řídí a kontroluje.

Ředitel má poradní orgán – **Radu náčelníků HS ČR**. Radu náčelníků tvoří náčelníci jednotlivých oblastí. Rada má za úkol pravidelně a průběžně vyhodnocovat podmínky pro činnosti společnosti ve všech oblastech. Náčelník HS ČR jmenuje **Odborné komise** pro řešení odborných a specializovaných úkolů. Do odborných komisí patří kynologická, lavinová, lékařská, metodická, materiálově-technická a IT komise. Administrativu a ekonomickou činnost zajišťuje **Úřad HS ČR** s vedoucím Úřadu v čele. Sídlo Úřadu HS ČR se nachází v Praze. (Đurkáň, 2024)

Kontrolním orgánem společnosti je **dozorčí rada**, která se skládá ze šesti členů jmenovaných na pět let. Předsedu a místopředsedu rady si volí členové. Dozorčí rada má za úkol přezkoumávat účetní uzávěrku a výroční zprávu společnosti, podávat řediteli a správní radě zprávu o své činnosti a dohlížet na dodržování právních předpisů. (Dostálová, 2020)

Každou oblast řídí **náčelník oblasti**, kterého jmenuje ředitel společnosti. Náčelník oblasti odpovídá za všechny činnosti jeho oblasti řediteli společnosti. Při potřebě může náčelník oblasti založit poradní orgány a se souhlasem ředitele společnosti do těchto orgánů jmenovat osoby. (Dostálová, 2020)



Obrázek 1 – Organizační struktura Horské služby ČR, o. p. s.

(zdroj: Výroční zpráva HS ČR za rok 2023)

1.4 Horská služba ČR, z. s.

Horská služba ČR, z. s. je občanské sdružení podle z. č. 89/2009 Sb., občanského zákoníku. Dobrovolnická organizace působí v různých oblastech ČR. Členové se věnují pátrání, záchranným akcím, lavinové prevenci a vzdělávání. V této organizaci jsou sdruženi dobrovolní záchranáři, kterých bylo v roce 2023 celkem 449. Dobrovolníci ze spolku jsou využíváni Horskou službou, o. p. s. pro sezónní práce, víkendové práce, asistenční služby, pracovní neschopnosti stálých zaměstnanců a při mimořádných událostech (laviny, pátrací akce, likvidační práce...). Společnost s dobrovolníky uzavírá příkazní smlouvy nebo z dobrovolníků dělá sezónní zaměstnance, především v zimě. (Đurkáň, 2024)

Spolek vykonává činnost v horských oblastech, které jsou základním organizačním článkem. Oblasti se člení na okrsky, ve kterých si aktivní členové vybírají ze svých řad své vedoucí. Každou oblast řídí **Rada oblasti** složená z vedoucích okrsků a náčelníka oblasti a oblastního metodika z HS ČR, o. p. s.. **Valná hromada** je nejvyšším orgánem spolku a funkci nejvyššího řídicího orgánu plní **Rada HS ČR**. (Horská služba ČR, 2024)

Členové Horské služby ČR, z. s.

Členem Horské služby, z. s. se může stát osoba starší 18 let, která je fyzicky a psychicky způsobilá, trestně bezúhonná, musí ovládat lyžařské a horolezecké techniky.... Tyto podmínky stanoví Stanovy a Statut HS ČR.

V současné době se rozlišují čtyři formy členství:

- čekatel,
- dobrovolný člen,
- lékař HS ČR,
- čestný člen.

Pro přijetí člena za **čekatele** je potřeba být fyzicky zdatný, mít vhodné morální a charakterové vlastnosti. Důležitou součástí je znalost terénu v horské oblasti, kde se člen uchází o místo. Čekatelem se může stát osoba s maximálním věkem 45 let. Žadatel o tuto pozici musí o přijetí požádat písemně s doloženým doporučením dvou členů HS ČR, kteří vykonávají svou činnost minimálně 4 roky. (Holub, 2022)

Čekatel se stává **dobrovolným členem** při splnění podmínek, stejných jako na pozici čekatele. Uchazeč navíc musí být čekatelem minimálně jeden rok a nejvýš 4 roky, aby se mohl stát dobrovolným členem. Zároveň absolvoval základní školu HS ČR, která probíhá jeden týden v zimě a jeden týden v létě. V základní škole HS ČR se čekatelé učí postupy první pomoci v horských oblastech, prověřuje se jejich fyzická kondice a na závěr musí čekatelé splnit závěrečné zkoušky ze zdravotní a postupů první pomoci v letních i zimních podmínkách. Po splnění všech podmínek je čekatel přijat a musí složit slib Předsedovi Rady HS ČR:

„Slibuji, že budu plnit veškeré úkoly, které vyplývají z členství v Horské službě tak, jak mi káže čest a svědomí a povinnost člena Horské služby poskytnout v případě nouze pomoci každému, vědom si toho, že nejvyššími hodnotami společnosti je život a zdraví člověka.“ (Holub, 2022)

Lékařem HS se může stát osoba, která má ukončené medicínské studium. Lékaře HS navrhne okrsek HS ČR a rozhodne o jeho službě Rada oblasti HS ČR. Lékař HS vykonává teoretickou a praktickou výuku zdravotní. Na lékaře se vztahují práva a povinnosti člena HS a slouží po dohodě s vedoucím okrsku, kterou musí schválit náčelník oblasti. Lékaři musí

plnit povinnosti, které jsou ve Stanovách HS ČR a ostatních předpisech HS ČR. Při své činnosti musí mít zřetelné a viditelné označení „lékař HS“.

Čestný člen může být dobrovolný člen HS, který se dlouhodobě aktivně podílel na výkonu činnosti horské služby a ukončil svou činnost nebo utrpěl vážnou trvalou újmu na zdraví a není pro něj možné dále pracovat v HS a plnit funkci člena. (Holub, 2022)

1.5 Financování Horské služby

Horská služba je financována z prostředků Ministerstva pro místní rozvoj z důvodu cestovního ruchu. V roce 2023 Horské službě poskytlo Ministerstvo pro místní rozvoj dotace ve výši 281 milionů korun. Pro rok 2024 bylo pro Horskou službu připraveno 239,5 milionů korun na provoz a dalších 159 milionů korun na investice.

Mimo výše uvedené ministerstvo se podílí na financování Horské služby jednotlivé kraje. Příjmy získává HS ČR také za ošetření úrazů zahraničních turistů, kteří musí náklady za výjezd HS ČR hradit sami. Příjmy má rovněž za asistenci u závodů a soutěží. Další finance získávají za pronájem nemovitého majetku. Nedílnou součástí příjmů je prodej nepotřebného majetku a materiálu a za ostatní služby (viz. Tabulka 2). (Ďurkán, 2024)

Tabulka 2 – Finanční zabezpečení HS ČR za rok 2023

Dotace za rok 2023		Další příjmy za rok 2023	
Kraj	Částka	Zdroj příjmu	Částka
Jihočeský	0,11 mil. Kč	Ošetření úrazů zahraničních turistů	5 mil. Kč
Karlovarský	0,20 mil. Kč	Asistence při závodech	0,95 mil. Kč
Královéhradecký	0,40 mil. Kč	Pronájem nemovitého majetku	0,49 mil. Kč
Liberecký	0,20 mil. Kč	Prodej nepotřebného majetku a materiálu	3,3 mil. Kč
Pardubický	1,15 mil. Kč	Ostatní služby	0,23 mil. Kč
Moravskoslezský	1,30 mil. Kč	Další dary	1, 49 mil. Kč
Zlínský	0,20 mil. Kč		

(zdroj: Výroční zpráva HS ČR za rok 2023)

Materiální zabezpečení Horské služby ČR

Horská služba je dislokována do 64 záchranných stanic a 21 služeben. Celkem HS ČR disponuje 4 osobními vozidly, 73 terénními a záchrannými vozidly, 65 sněžnými skútry, 84 čtyřkolkami, 2 malotraktory a přes 500 radiostanicemi (základnové, vozidlové, přenosné). (Ďurkán, 2024)

Záchranáři HS ČR jsou pro výkon své činnosti vybaveni zdravotnickým materiálem, horolezeckou výzbrojí, telekomunikačními prostředky a osobními ochrannými pomůckami. V případě nouze využívají podporu letecké záchranné služby nebo Policie ČR. Další vybavení se liší podle ročního období. V létě mezi nezbytné vybavení při zásazích patří terénní automobil. V zimním období se využívají hlavně sněžné skútry, transportní sáně a skialpinistické lyže. (Horská služba, 2024)

Kromě materiálního vybavení je rovněž důležitá efektivita a bezpečnost využívání tohoto vybavení. Proto HS ČR klade důraz na pravidelné proškolení zaměstnanců i členů horské služby, a to v různých ročních obdobích, podmínkách i tématicce. Zajišťují se odborné stáže u Zdravotní záchranné služby nebo u Horské záchranné služby na Slovensku. (Mašín, 2024)

1.6 Činnosti Horské služby

Nejběžnější činnosti horských záchranářů jsou výjezdy ke zraněným nebo ztraceným turistům nebo v zimě k lyžařům na sjezdových tratích. Horská služba působí také preventivně. Znamená to, že HS ČR má včasné a účinně předcházet škodlivým vlivům působícím na zdraví návštěvníků horských oblastí. Prevence se dělí do tří skupin:

- I. **První skupina** – se zabývá poskytováním informací, zejména seznamování návštěvníků horských oblastí se základními pravidly bezpečnosti. Horská služba proto pořádá různé besedy a přednášky, kde návštěvníky s těmito informacemi seznamují.
- II. **Druhá skupina** – je provádění hlídek v terénu a pohotovostní služba. Takové hlídky se provádějí nejčastěji v místech, které jsou nejvíce turisticky frekventované, a tudíž tam hrozí nebezpečí vzniku úrazu. Pohotovostní služba zajišťuje propojení hlídek HS ČR se základnou i návštěvníky horských oblastí.

- III. **Třetí skupina** – je výstavba a využívání zařízení k preventivním účelům. Jedná se o značení nebezpečných míst nebo lavinových svahů. Členové HS provádějí pravidelné pozorování v oblastech lavinového nebezpečí a označují výstražnými tabulemi nebezpečná místa. Členové HS rovněž mohou vyvolávat umělé uvolňování lavin, pokud je to nezbytné pro bezpečnost. (Učebnice HS ČR)

Každodenní práce horských záchranářů má odlišný charakter v zimě a v létě. V zimním období vykonávají členové stálé služby ve svých lokalitách a na stanicích, provádějí pravidelné pochůzky ve svých horských oblastech a zajišťují služby na sjezdovkách nebo v terénu. Přes týden slouží na stanicích především profesionálové a o víkendech se ke službě využívají i dobrovolníci ze spolku. (Kolář, 2016)

V letním období je činnost HS ČR zaměřena na přípravu terénu, techniky i personálu na zimu. Upravuje se tyčové značení v terénu, provádí se údržba stanic, opravuje se technika – skútry, rolby, čtyřkolky. Součástí činností je také sledování fyzické připravenosti členů Horské služby. Samozřejmě se hlavně poskytuje pomoc zbloudilým a zraněným osobám v horských oblastech. Za celý rok se také pořádá spousta metodických a školicích akcí s různým zaměřením pod vedením Metodické komise HS ČR. (Ďurkán, 2024)

2 PRAVIDLA PRO BEZPEČNÝ POHYB V HORSKÝCH OBLASTECH

V horských oblastech je nutné dodržovat pravidla pro bezpečný pohyb. Tyto pravidla na svých webových stránkách zveřejňuje Horská služba ČR. Jsou zde vyvěšena pravidla bezpečnosti na horách, na sjezdových tratích, nebo pravidla pro cyklisty. Každý návštěvník hor by se s těmito pravidly měl seznámit a dodržovat je, aby snižoval pravděpodobnost nehody nebo úrazu a chránil tím sebe i ostatní.

V roce 2023 provedla Horská služba celkem 8 752 zásahů. Dvě třetiny zásahů bývají zásahy v zimním období – od prosince do dubna. Nejčastěji se vyjíždí k úrazům na sjezdových tratích, a to zejména ke zlomeným končetinám. Od května do listopadu je letní sezóna, kdy se jezdí k úrazům způsobeným při cyklistice, turistice, paraglidingu, koloběžkách apod. Mezi nejčastější druhy poranění patří poranění kloubu (2 320 zásahů), pohmožděniny (2 193 zásahů) a zlomeniny (1693 zásahů). (Ďurkáň, 2024; Mašín, 2024)

2.1 Desatero Horské služby

Horská služba zveřejňuje a seznamuje návštěvníky horských oblastí s bezpečnostními pravidly, jak by se měli v takových oblastech chovat. Členové HS ČR občany s těmito pravidly seznamují formou různých přednášek, besed nebo jiných vzdělávacích akcí. Desatero Horské služby zní:

1. **Plánování trasy** – Náročnost trasy plánovat podle schopností a kondice nejslabšího člena skupiny.
2. **Informace o počasí** – Sledovat, kontrolovat a vyhodnocovat informace o počasí, sněhové i lavinové situaci.
3. **Informace o trase a době návratu** – Před odchodem je vhodné předat tyto informace blízké osobě.
4. **Turistické značení** – Důležité je umět používat mapu a znát turistické značení.
5. **Výstražné tabule** – Znalost významu výstražných tabulí.
6. **Nechodit mimo značené cesty.**
7. **Lékárnička** – Mít u sebe lékárničku a umět poskytnout první pomoc.

8. **Tísňová čísla** – Mít nabitý mobilní telefon a znát tísňová čísla. Horská služba má tísňové číslo **+420 1210**.
9. **Laviny** – Znalost zásad chování pro případy lavin, zbloudění nebo zřícení ve volném terénu.
10. **Nepodceňovat hory**. Chovat se zodpovědně. (Horská služba, 2024)

2.2 Desatero pravidel FIS pro chování na sjezdových tratích

Mezinárodní lyžařská federace (FIS) vytvořila soubor 10 pravidel chování pro každého lyžaře a snowboardistu (viz. Příloha P I). Pravidla FIS jsou mezinárodně platná a jejich cílem je minimalizovat úrazy a zajistit bezpečnost všech osob na sjezdových tratích. V mnoha zemích mají pravidla ukotvení i v místní legislativě, jedná se například o Rakousko, Švýcarsko, Itálii nebo Slovensko. Každý, kdo si koupí skipas je povinen dodržovat pravidla FIS a pokyny zaměstnanců SKI areálů, Horské služby a musí respektovat pokyny na informačních tabulích a sdělovacích prostředcích.

1. **Brát ohled na ostatní lyžaře.**
2. **Zvládat svoji rychlost a způsob jízdy**, kterou musí přizpůsobit svým schopnostem, podmínkám i provozu na sjezdové trati.
3. **Volit jízdní stopu, kterou neohrozí ostatní lyžaře.**
4. **Předjíždět vždy jen s dostatečným odstupem.**
5. **Při vjíždění a rozjíždění se vždy rozhlédnout.**
6. **Nezastavovat se na nepřehledných nebo úzkých místech**, popřípadě takové místo, co nejrychleji opustit.
7. **Při výstupu nebo sestupu pěšky využívat okraj sjezdové tratě.**
8. **Respektovat značení a výstrahy.**
9. **Při úrazu má každý povinnost poskytnout první pomoc.**
10. **Každý účastník nebo svědek úrazu má povinnost prokázat své osobní údaje.** (Horská služba, 2024)

Záchranáři Horské služby často vyjíždí k úrazům dolních končetin u lyžařů a horních končetin u snowboardistů. Na sjezdovkách často dochází k tržným ranám o lyže. Ve většině případech jde o úrazy při porušení některého z pravidel,

ať už o nezvládnutí rychlosti, ohrožování ostatních, volbu jízdní stopy nebo zastavování na nepřehledných místech. (Höschlová, 2021)

2.3 Aplikace Záchranka

Důležitou výbavou při pohybu v horách je mít u sebe plně nabitý mobil a znalost tísňových čísel. V horách nemusí být všude signál, takže při úrazu nebo jiném problému je nutné zachovat klidnou hlavu a nepanikařit, někdy stačí kousek popojít a signál se objeví.

Každý, i ti, kdo se nechystají do hor, by měli mít v mobilu nainstalovanou aplikaci Záchranka, která je v ČR od roku 2016 celoplošně aktivní. Aplikace usnadňuje práci záchranářům a poskytuje užitečné rady o první pomoci. Uživatel může uložit osobní údaje, kontakty a zdravotní informace, které dispečer vidí při volání o pomoc. Také je vidět poloha a stav nabití telefonu. V případě nouze v horských oblastech nebo u vodních toků je kontaktována i Horská služba nebo Vodní záchranná služba. (Maleňák, 2022)

V aplikaci jsou dostupné informace, jak aplikaci používat, výstrahy, instruktážní videa, tísňová čísla, místa, kde se nachází nejbližší nemocnice, stanice horské služby, lékárny, a další. Nachází se zde i záložka Horská služba, která obsahuje tlačítko pro odeslání nouzové zprávy Horské službě, když zrovna nebude k dispozici signál, na uskutečnění hovoru pro zavolání pomoci. Jsou zde výstrahy a upozornění z jednotlivých oblastí, lavinová předpověď, pravidla Horské služby a pravidla FIS. K dispozici je mezinárodní databáze AED, která zobrazí rozmístění automatizovaných externích defibrilátorů nejen v ČR, ale i na území Slovenska, Rakouska a Maďarska. (Záchranka z. s., 2019)

Nová funkce Patron je určena pro turisty i jednotlivce, jako jsou houbaři, běžci nebo cyklisté. Aktivuje se při plánování túry v aplikaci v sekci „Kniha túr“ nebo „Lokátor“. Uživatel si nastaví dobu, po kterou bude funkce aktivní. Během výletu se pravidelně odesílá poslední poloha horské službě. Mimo horské oblasti si uživatel zvolí kontaktní osoby, které v případě potřeby získají informace o jeho poslední poloze. (Záchranka, z. s., 2024)

2.4 Horská lékárnička

Lékárnička do hor patří mezi základní povinné vybavení. Taková lékárnička by měla mít nejlépe červenou barvu, kříž, nápis „První pomoc“ nebo „First aid“, aby byla v případě nouze jasně viditelná a bylo zřejmé, že se jedná o lékárničku. Velikost lékárničky je zcela individuální a záleží na velikosti skupiny nebo délce akce. Lékárniček se dá sehnat spousta,

bud' už vybavené, nebo samotná pouzdra lékárníček. Pouzdro lékárníčky si každý může vybavit podle svých individuálních potřeb (viz. Obrázek 2). (Watts, 2001)



Obrázek 2 – Osobní horská lékárníčka

(zdroj: vlastní, 2024)

2.4.1 Osobní lékárníčka

Tým odborníků sepsal doporučení při sestavování horské lékárníčky. Individuální lékárníčka pro krátké výlety by měla obsahovat základní věci pro rychlé ošetření ran a základní léky. Zdravotnický materiál:

- ostré nůžky,
- sterilní jehla pro čištění ran nebo puchýřů,
- pinzeta,
- izotermická fólie,
- desinfekce,
- elastické obinadlo,
- gázové čtverce na čištění ran,
- mastný tyl pro krytí čistých ran,
- různé druhy náplastí (z netkané textilie, v cívce, polštářkové, hydrogelové),
- jednorázové gumové rukavice pro zachování vlastní bezpečnosti.

Z léků se doporučují:

- antihistaminika při alergiích,
- léky od bolesti (např. Ibalgin, Paralen),
- léky při zažívacích potížích (např. živočišné uhlí),
- kapky do očí pro výplach.

U léků musí být jasný celý název s účinnou látkou a datem expirace. Místo nošení všech příbalových letáků s informacemi, které by u léků měly být, je vhodné vyfotit dané letáky do mobilu. (Podhadská a spol., 2024)

Při poskytování první pomoci je nejdůležitější bezpečnost. U záchranných akcí se bezpečnost zaměřuje na tři hlavní oblasti:

- **Bezpečnost záchranářů/ošetřujících** – Zahrnuje správné vybavení (např. ochranné rukavice) a dodržování zásad ochrany zdraví při práci se zraněnými. Cílem je minimalizovat riziko úrazů a infekcí.
- **Bezpečnost místa události** – Obzvláště důležitá v prostředích s nebezpečím, jako jsou např. laviny, kde hrozí další pád sněhu.
- **Bezpečnost zraněného** – Opatření, která zabraňují dalšímu zhoršení jeho stavu. Jedná se např. o upevnění zraněného k jištění nebo poskytnutí přístřeší před nepříznivým počasím. (Ellerton, 2023)

2.4.2 Lékárničky pro expedice v Himalájích

Při cestě do hor se horolezec potýká s problémem, jaké léky si má vzít do batohu. Grzegorz Benke sepsal již v roce 1980 článek, kde na základě vlastních zkušeností a odborné literatury navrhnul sadu léků, které rozdělil na osobní lékárníčku do hor a táborovou lékárníčku.

Osobní lékárníčka by měla obsahovat obvazové zásoby a z léků doporučil pouze léky proti bolesti. Týmová lékárníčka, která by měla být dostupná v každém výškovém táboře, zahrnuje léky, které může bezpečně užívat obyčejný člověk v případech onemocnění. Do této lékárníčky zařadil léky proti nachlazení, léky užívané při průjmu, léky s protialergickými a mírně protizánětlivými účinky, spálení od slunce a zánět spojivek, také soubor vitamínů, léky na křečové bolesti (zejména v dutině břišní) a jako poslední peroxid vodíku na mytí ran. (Fusek, Porebski, 2020)

V sezóně 2006–2007 se začaly vytvářet první standardy lékárníček na výpravy do Himalájí. Základem bylo mít systém několika lékárníček od největší, která zůstává na základně, přes lékárníčky do postupových táborů, které jsou vybaveny stejně, až po individuální lékárníčky pro každého horolezce. Nejvhodnější se osvědčily léky, které dokáže správně využít i laik. Léky a seznam s jejich číslováním bývá v lékárníčce ve dvou jazycích, a to v jazyce dané výpravy a v angličtině, pro případ nouze jiných výprav. (Fusek, Porebski, 2020)

2.5 Rozdíly v záchranném systému v Evropě a v Peru

Pro evropské horolezce je profesionální letecká záchranná služba, horská služba a kvalitní nemocniční péče samozřejmostí. Mnozí turisté a horolezci však stejnou úroveň pomoci očekávají i v odlehlých částech světa, kde podobné služby často nejsou dostupné. Cestovní zdravotní pojištění sice může vzbuzovat pocit bezpečí, ve skutečnosti ale nezaručuje odpovídající zdravotní péči na místě.

V peruánských Andách je mobilní pokrytí v mnoha regionech téměř nulové, a proto je někdy nutné vyslat místního posla, který musí uběhnout 20 kilometrů přes horský terén, aby přivolal pomoc. Záchranáři se zde také často pohybují pěšky, což v některých oblastech může trvat i dva týdny, a jejich vybavení se nedá srovnávat s evropskými horskými záchrannými týmy. V tomto důsledku podléhá mnoho zraněných následkům vysoké nadmořské výšky, ztrátě krve, šoku nebo podchlazení ještě před příchodem pomoci. Do roku 2020 v Peru neexistoval žádný systém letecké záchrany ani centrální dispečink záchranné služby. V současnosti na jeho budování spolupracují s podporou německé vlády. (Wenzel, 2023)

3 HORSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA SLOVENSKÉ REPUBLIKY

Horská záchranná služba (HZS SR) společně s Hasičským záchranným sborem Slovenské republiky, poskytovateli Záchrané zdravotní služby, kontrolní chemické laboratoře civilní ochrany, Báňské záchrané služby a Policejního sboru patří mezi základní záchrané složky Integrovaného záchraného systému ve Slovenské republice. (Vilášek a spol., 2022)

Operační středisko HZS SR funguje od roku 2003 pod nouzovým číslem **18 300** po celých 24 hodin denně. Horská záchranná služba vykonává záchrané a další činnosti jako státní rozpočtová organizace. Jejím zřizovatelem je Ministerstvo vnitra Slovenské republiky. Působnost této složky spadá do dvanácti oblastí:

- Belianské Tatry,
- Kremnické vrchy,
- Kysucké Beskydy,
- Malá Fatra,
- Nízké Tatry,
- Pieniny,
- Slovenský raj,
- Stredné Beskydy,
- Veľká Fatra,
- Vysoké Tatry,
- Západné Tatry.

Horská záchranná služba vykonává záchranou činnost a zajišťuje její organizaci, poskytuje informace v rámci bezpečnosti osob v horách, zajišťuje bezpečnost osob formou preventivních opatření, pomáhá při pátrání po osobách, provozuje záchrané a ohlašovací stanice horské služby a vydává pokyny o bezpečnosti osob v horách. (Slovensko, 2002)

3.1 Vznik a historie

Ve druhé polovině 19. století se v Tatrách začínala zvyšovat aktivita veřejnosti. Z tohoto důvodu byla potřeba organizované záchranné činnosti v horách. V roce 2002 byl schválen Národní radou Slovenské republiky zákon o Horské záchranné službě.

Tato organizace se stala rozpočtovou organizací Ministerstva vnitra SR a sdružuje profesionální horské záchranáře po celém Slovensku. K horské službě patří důležité specializované činnosti. Již od roku 1972 na Slovensku působí Středisko lavinové prevence. Důležité je také školení a vzdělávání záchranářů pod Školícím střediskem. Významnou součástí je kynologie HZS SR, která je na Slovensku na velmi vysoké úrovni. Pod HZS SR spadají také jeskynní záchranáři. (Horská záchranná služba, 2010)

3.2 Právní předpisy

Zásadním a hlavním zákonem je zákon č. 544/2002 Z. z., o Horské záchranné službě, který se zabývá zřízením, postavením a úkoly HZS SR, právy a povinnostmi osob v horských oblastech. Zákon upravuje Národní asociaci horských vůdců, horskou vůdcovskou činnost a horskou průvodcovskou činnost. Zákon uvádí povinnosti právnických a fyzických osob, provozujících ubytovací nebo stravovací služby, provozovatelů lyžařských tratí, osob na lyžařských tratích a provozovatelů rozhlasových a televizních vysílání. (Slovensko, 2002)

Horská záchranná služba jako záchranná složka integrovaného záchranného systému se řídí podle zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovaném záchranném systému. V souvislosti s tímto zákonem má za úkol poskytovat odbornou, zdravotní, technickou a jinou pomoc na pokyn koordinačního střediska nebo svého operačního střediska. Musí zpracovávat údaje o vykonané činnosti, jejich silách a prostředcích. V horských oblastech řídí a koordinuje činnost složek IZS velitel zásahu z Horské záchranné služby. Záchranné složky IZS se účastní odborné přípravy, která zahrnuje koordinaci složek, zabezpečení tísňového volání, vzdělávání v cizích jazycích a vedení dokumentace. (Slovensko, 2002)

Dalšími právními předpisy, které se k HZS SR vztahují jsou:

- Vyhlášky Ministerstva vnitra Slovenské republiky:
 - č. 23/2006 Z. z., kterou se provádějí některé ustanovení z. č. 544/2002 Z. z. o Horské záchranné službě ve znění pozdějších předpisů,

- č. 410/2010 Z. z., o organizaci poskytování zdravotní péče v působnosti Ministerstva vnitra Slovenské republiky,
- č. 299/2010 Z. z., kterou se stanovuje katalog činností v Horské záchranné službě,
- č. 334/2009 Z.z., kterou se stanovují určující znaky a minimální požadavky na personální zajištění a materiálně-technické vybavení záchranné služby.
- Vyhláška Ministerstva zdravotnictví Slovenské republiky:
 - č. 334/2010 Z. z., kterou se mění a doplňuje vyhláška Ministerstva zdravotnictví Slovenské republiky č. 321/2005 Z. z., o rozsahu praxe v některých zdravotnických povoláních. (Horská záchranná služba, 2024)

3.3 Aplikace Horské záchranné služby

Horská záchranná služba společně s pojišťovnou Generali a. s. a společností Medical Information Technologies vytvořili aplikaci HZS pro Slovensko. Tato aplikace má podobné funkce jako aplikace Záchranka v České republice. Pomocí aplikace lze přivolat pomoc v horách, sdílet polohu se záchranáři, získat přehledy o výstrahách a informacích z konkrétních lokalit, přehled o počasí a lavinových situacích.

Přes aplikaci lze uzavřít cestovní pojištění do horských oblastí. Stejně jako aplikace Záchranka funguje tato aplikace i v dalších státech – v České republice, Rakousku a Maďarsku. V aplikaci se nachází důležité informace pro případ nouze, při první pomoci jsou v aplikaci interaktivní návody pro postup první pomoci při bezvědomí, krvácení, úrazech nebo podchlazení. (Aplikace HZS, 2024)

3.4 Biely kódex

Na Slovensku stejně jako v ČR platí pravidla, jak se chovat na sjezdových tratích. V ČR se řídí podle 10 pravidel FIS pro sjezdové tratě. Na Slovensku platí „Biely kódex“, který vychází z mezinárodních pravidel FIS a obsahuje drobné úpravy a přizpůsobení místním podmínkám a legislativě. Podporu získal v zákoně č. 544/2002 Sb. o horské záchranné službě, kde jsou tato pravidla uvedena v § 8a. Pravidla kladou důraz na prevenci nehod na lyžařských tratích.

Každý by měl být ohleduplný k ostatním a přizpůsobit svou jízdu podmínkám a dovednostem. Lyžař nesmí zastavovat na nepřehledných nebo zúžených místech a musí

se ujistit, že neohrožuje sebe ani ostatní. V případě úrazu je nutné poskytnout první pomoc, informovat provozovatele nebo horskou službu a setrvat na místě do příjezdu pomoci. Účastníci nebo svědci nehody musí prokázat svou totožnost orgánům.

Na Slovensku na sjezdových tratích musí děti do 15 let nosit helmu. Před a po zahájení provozu je vstup na lyžařské tratě zakázán z důvodu možného úrazu při úpravách tratí. Při provozu můžou na lyžařské tratě mimo lyžaře vstupovat jiné osoby jen se souhlasem provozovatele.

Kodex také upravuje výuku lyžování a snowboardingu, kde je třeba dbát na bezpečnost a volit vhodná místa, kde nehrozí nebezpečí. Výuka na sjezdovkách vyžaduje reflexní oděvy pro osoby mladší 15 let. Všichni návštěvníci lyžařských středisek jsou povinni znát a dodržovat tyto pravidla a zásady chování na lyžařských tratích. (Slovensko, 2002; Horská záchranná služba, 2024)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

Praktická část této práce se zaměřuje na zjištění míry povědomí občanů o Horské službě České republiky a na znalosti občanů týkající se vlastní bezpečnosti při pobytu v horském prostředí. Cílem je zjistit, jak dobře jsou lidé informováni o důležitosti bezpečnostního vybavení, které by s sebou měli nosit při pobytu v horských oblastech, rizicích spojených s pohybem v horách a možnostech přivolání pomoci v případě nouze.

Za tímto účelem byl vytvořen dotazník (viz. Příloha II), který byl distribuován mezi respondenty různých věkových skupin a s různou mírou zkušeností s pobytem v horách. Dotazník se zaměřoval nejen na obecné povědomí o Horské službě a její funkci, ale také na postoje lidí týkající se přípravy na horskou túru, používání aplikace Záchranka, znalosti první pomoci při úrazech nebo vnímání rizik.

Výsledky tohoto šetření slouží jako podklad pro návrh opatření, která by mohla přispět ke zvýšení informovanosti veřejnosti a zlepšení celkové bezpečnosti v horském prostředí. Návrhy směřují k preventivním aktivitám a vzdělávání veřejnosti.

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Cílem provedeného dotazníkového šetření bylo zjistit úroveň povědomí občanů o činnostech Horské služby České republiky a jejich znalosti o bezpečnosti v horském prostředí. Výsledky šetření mohou posloužit jako inspirace pro další kroky v oblasti prevence a ochrany zdraví a života návštěvníků hor.

5.1 Průběh sběru dat

Pro sběr dat byla použita metoda anonymního elektronického dotazníku, který byl zveřejněn v březnu 2025 na sociálních sítích. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 100 respondentů. Data z dotazníku byla exportována do textového formátu a zpracována v MS Excelu. Dotazník obsahoval celkem 20 otázek, jejichž cílem bylo získat kvantitativní i kvalitativní údaje o názorech a zkušenostech respondentů. Data byla analyzována pomocí statistických metod, přičemž byly sledovány rozdíly mezi jednotlivými skupinami respondentů.

Dotazník byl rozdělen do několika tematických částí:

- údaje o respondentech,
- znalost a vnímání Horské služby ČR,
- bezpečnost v horách,
- osobní zkušenosti.

5.2 Údaje o respondentech

Otázka č. 1 – Jaké je Vaše pohlaví?

První otázka se zaměřila na pohlaví respondentů. Celkový soubor tvořilo 100 respondentů. Dotazník vyplnilo 64 žen a 36 mužů (viz. Tabulka 3).

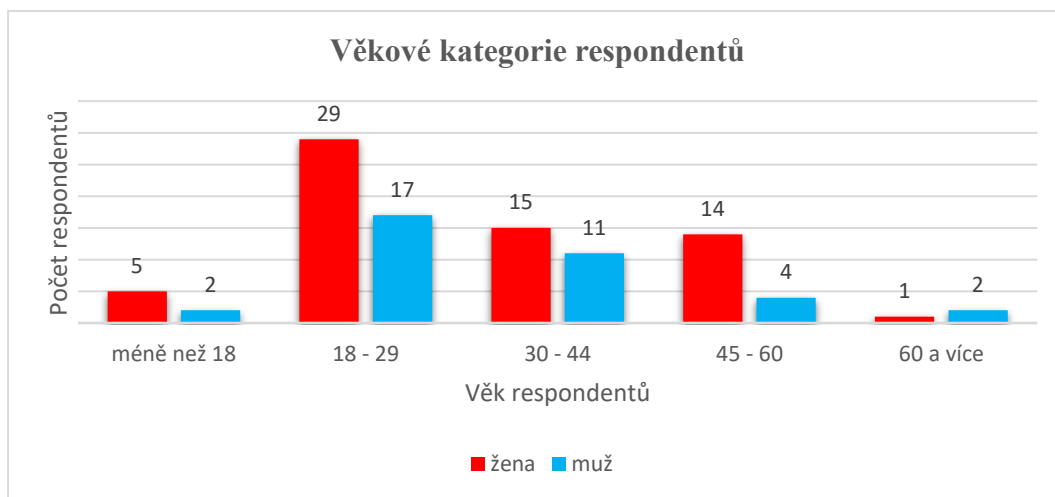
Tabulka 3 – Pohlaví respondentů

Pohlaví respondentů	Počet
Ženy	64
Muži	36
Celkem	100

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 2 – Jaký je Váš věk?

Dotazníkového šetření se zúčastnily všechny věkové kategorie, přičemž nejpočetnější byli respondenti ve věku 18 – 29 let. V této kategorii bylo zastoupeno 29 žen a 17 mužů. Další početnou skupinou byla věková kategorie od 30 do 44 let, ve které bylo 15 žen a 11 mužů (viz. Graf 1).



Graf 1 – Věkové kategorie respondentů

(zdroj: vlastní, 2025)

Nejméně zástupců měla nejstarší skupina respondentů a nejmladší skupina. Jedná se o respondenty ve věkové kategorii starších 60 let včetně a skupiny respondentů mladších 18 let (viz. Tabulka 4).

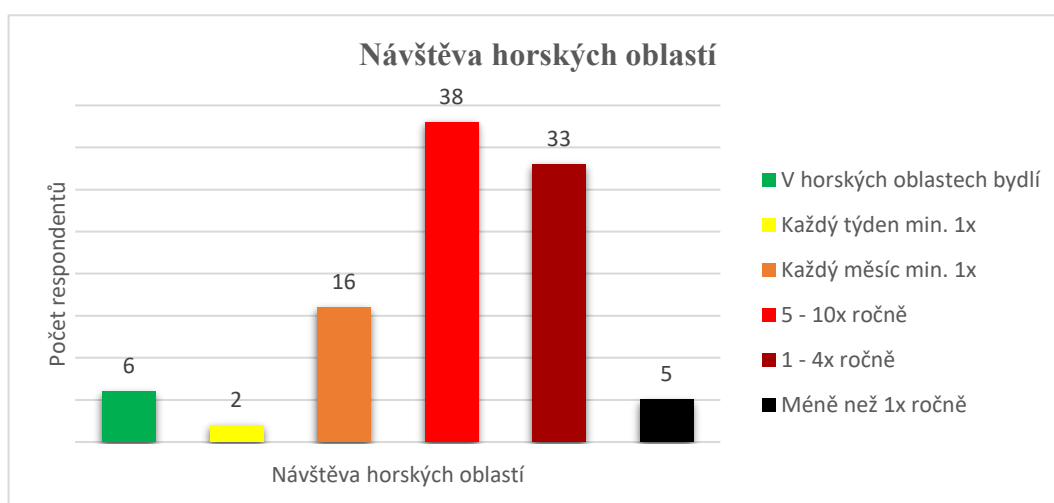
Tabulka 4 – Věkové kategorie a pohlaví respondentů

Věk	Žena	Muž	Celkem
méně než 18	5	2	7
18 – 29	29	17	46
30 – 44	15	11	26
45 – 60	14	4	18
60 a více	1	2	3
Celkem	64	36	100

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 3 – Jak často navštěvujete horské oblasti?

Výsledky průzkumu ukazují, že většina respondentů navštěvuje horské oblasti alespoň několikrát ročně, přičemž pravidelné týdenní či měsíční návštěvy jsou méně časté. Největší skupinu respondentů tvoří ti, kteří horské oblasti navštěvují 5 – 10x ročně (38 %). Další významnou skupinu představují respondenti, kteří do těchto oblastí zavítají 1 – 4x ročně (33 %). Pravidelné návštěvy horských oblastí deklarovalo 16 % respondentů a týdenní návštěvy 2 % respondentů. Méně časté návštěvy, tedy méně než jednou ročně, uvedlo pouze 5 % respondentů (viz. Graf 2).

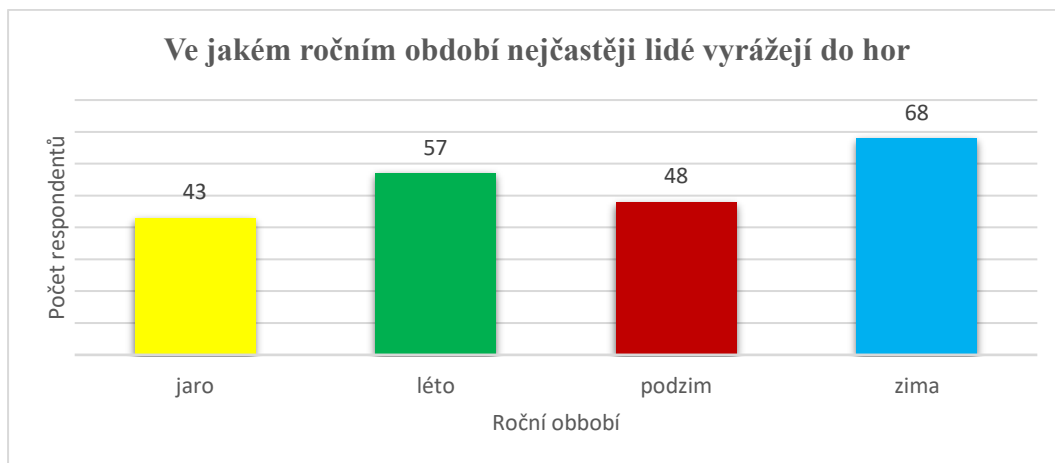


Graf 2 – Jak často navštěvují respondenti horské oblasti

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 4 – V jakém ročním období nejčastěji vyrážíte do hor?

Další otázka zjišťovala, v jakém ročním období respondenti nejčastěji vyrážejí do horských oblastí. Respondenti měli možnost označit více odpovědí. Nejvíce respondentů vyráží do hor v zimě (68 odpovědí), což naznačuje oblibu zimních sportů. Léto je druhým nejoblíbenějším obdobím s 57 odpověďmi, což může souviset s příznivými podmínkami pro pěší turistiku, horskou cyklistiku či letní rekreaci. Podzim (48 odpovědí) a jaro (43 odpovědí) jsou také populární. Z toho vyplývá, že hory lákají návštěvníky ve všech ročních obdobích (viz. Graf 3).

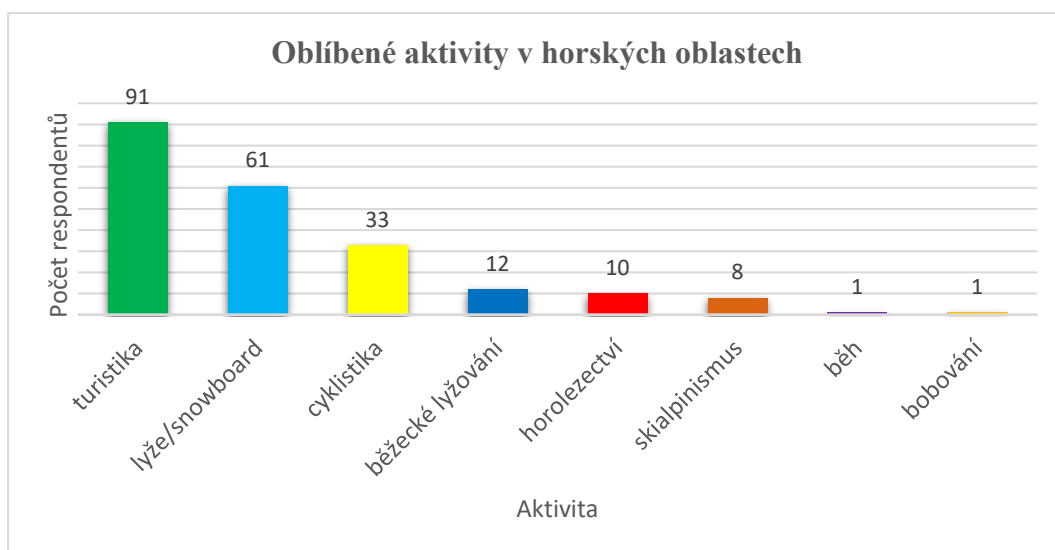


Graf 3 – Roční období, ve kterém občané nejčastěji vyrážejí do horských oblastí

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 5 – Jaké aktivity v horách provozujete?

Nejpopulárnější aktivitou v horských oblastech je jednoznačně turistika, které se věnuje 91 respondentů. To potvrzuje, že hory jsou především vyhledávaným cílem pro pěší výlety a túry. Další oblíbenou aktivitou je lyžování a snowboarding (61 respondentů), což potvrzuje i nejvyšší návštěvnost horských oblastí právě v zimním období. Třetí oblíbenou aktivitou je horská cyklistika s 33 odpověďmi. Mezi méně časté, ale stále zastoupené aktivity patří běžecké lyžování (12 odpovědí), horolezectví (10 odpovědí) a skialpinismus (8 odpovědí), které jsou obvykle spojeny s náročnějšími podmínkami a vyžadují specifické dovednosti (viz. Graf 4).



Graf 4 – Oblíbené aktivity v horských oblastech

(zdroj: vlastní, 2025)

Horské oblasti jsou oblíbené po celý rok, přičemž nejvíce návštěvníků sem míří v zimě. Nejčastější aktivitou je turistika, následovaná sjezdovým lyžováním a snowboardem. Další sporty, jako cyklistika, běžecké lyžování či horolezectví, mají menší, ale stálou základnu příznivců. Celkově hory nabízejí široké možnosti pro volnočasové aktivity a oslovují různé skupiny návštěvníků.

5.3 Povědomí občanů o činnostech Horské služby ČR

V horských oblastech, kde jsou podmínky pro pohyb náročné a riziko úrazu nebo jiných krizových situací je vyšší, je klíčové mít povědomí o tísňovém čísle Horské služby ČR (+420 1210). Rychlé a správné zavolání na toto číslo může výrazně přispět k rychlé pomoci a záchraně v případě potřeby.

Otázka č. 6 – Znáte tísňové číslo na Horskou službu ČR?

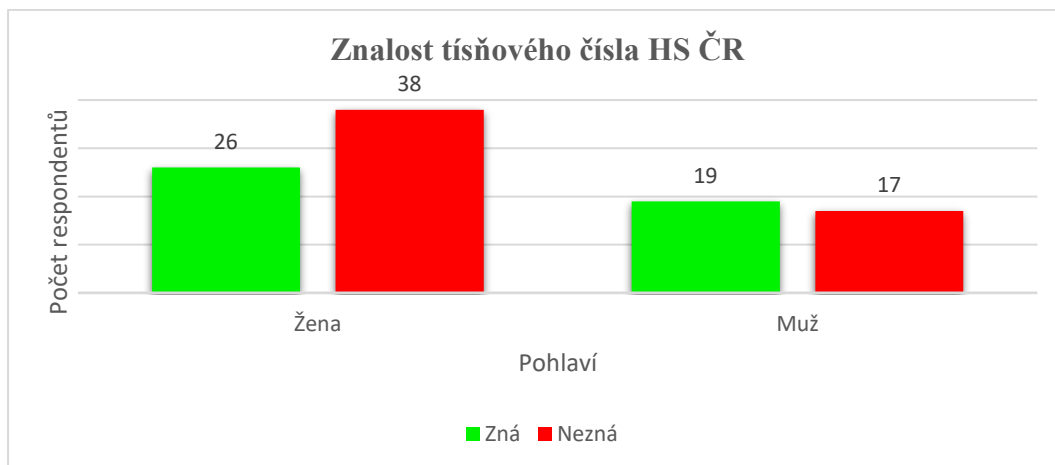
Z výsledků vyplývá, že tísňové číslo HS ČR zná 45 % respondentů. V této skupině je 26 žen a 19 mužů. Naopak 55 % respondentů nezná toto tísňové číslo, z toho 38 žen a 17 mužů (viz. Tabulka 5).

Tabulka 5 – Znalost tísňového čísla Horské služby ČR

Číslo na HS ČR	Žena	Muž	Celkem
Zná	26	19	45
Nezná	38	17	55
Celkem	64	36	100

(zdroj: vlastní, 2025)

Z těchto výsledků lze vyčíst, že muži mají větší povědomí o tísňovém čísle Horské služby než ženy. Žen je s tímto číslem obeznámeno 26, zatímco 38 žen ho nezná. Kdežto u mužů je situace vyrovnanější, protože 19 mužů číslo zná a 17 ho nezná (viz. Graf 5).



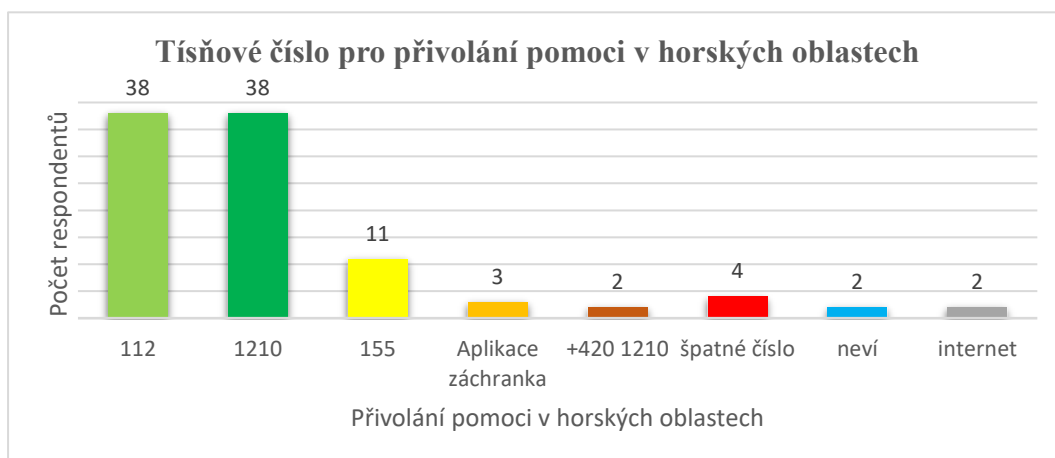
Graf 5 – Znalost tísňového čísla HS ČR

(zdroj: vlastní, 2025)

I když 55 % respondentů nezná tísňové číslo HS ČR, ještě to neznamená, že by si v horských oblastech nedokázali v případě nouze poradit. Proto následovala další otázka, jaké tísňové číslo by v případě nouze v horských oblastech volali.

Otázka č. 7 – Jaké telefonní číslo byste volali v případě nouze v horských oblastech?

Nejvíce respondentů (38) by volalo na evropské tísňové číslo 112. Stejný počet odpovědí (38) byl na správné číslo Horské služby ČR, tedy 1210. Navíc pouze 2 respondenti napsali číslo na Horskou službu ČR i s předvolbou pro ČR (+420 1210), která je v horách, zejména v oblasti u státních hranic důležitá. Další respondenti by v případě nouze volili číslo 155, které patří Zdravotnické záchranné službě. Další možností byla aplikace Záchranka, kterou by využily 3 osoby (viz. Graf. 6).



Graf 6 – Tísňové číslo pro přivolání pomoci v horských oblastech

(zdroj: vlastní, 2025)

Problém nastává u ostatních respondentů, kteří uvedli špatné číslo (4 odpovědi), nebo napsali, že neví, jaké číslo by volali v případě nouze (2 odpovědi). Jiní uvedli, že by si číslo našli na internetu (2 odpovědi), což by v krizové situaci také nebylo velice efektivní (viz. Tabulka 6).

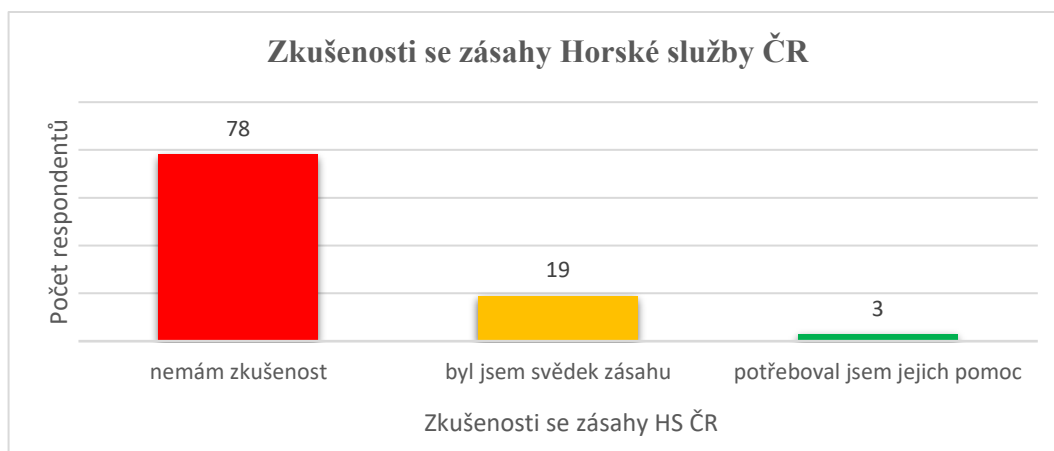
Tabulka 6 – Tísňové číslo v případě nouze v horských oblastech

Tísňové číslo	Počet
112	38
1210	38
155	11
Aplikace záchranka	3
+420 1210	2
Špatné číslo	4
Neví	2
Internet	2
Celkem	100

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 8 – Máte osobní zkušenost se zásahy Horské služby?

Respondenti odpovídali, jestli mají osobní zkušenosti se zásahy Horské služby. Většina respondentů (78 %) nemá osobní zkušenost se zásahy Horské služby. Svědkem zásahu Horské služby bylo 19 % respondentů. Pouze 3 respondenti uvedli, že potřebovali pomoc Horské služby (viz. Graf 7). To naznačuje, že přímá zkušenost s těmito zásahy je naštěstí u respondentů relativně vzácná, avšak velmi důležitá.



Graf 7 – Zásahy Horské služby

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 9 – Znáte činnosti Horské služby ČR? Napište.

Respondenti byli dotázáni, zda znají činnosti HS ČR. Většina respondentů napsala minimálně jednu činnost této služby, ovšem 18 % respondentů se přiznalo, že nezná žádnou činnost HS ČR (viz. Tabulka 7 – červené označení).

Horská služba se především zaměřuje na záchranné činnosti (viz. Tabulka 7 – zelené označení). Nejčastěji respondenti psali, že Horská služba ČR poskytuje první pomoc a záchranu zraněných turistů (73 odpovědí). Další nejčastější odpovědí bylo, že provádí pátrací akce (20 odpovědí) a v zimě vyjíždí k úrazům na sjezdových tratích (14 odpovědí). Při záchranných akcích také spolupracuje se složkami IZS ČR (4 odpovědi).

Kromě záchranných činností působí HS ČR také preventivně (viz. Tabulka 7 – modré označení), prostřednictvím poskytování informací o bezpečnosti (6 odpovědí), pořádání přednášek (7 odpovědí), hlídek v terénu a udržování terénu (19 odpovědí). Prevence zahrnuje také hlídání a označování lavinového nebezpečí (13 odpovědí). HS ČR vydává výstrahy (4 odpovědi) při špatných podmínkách.

Tabulka 7 – Činnosti Horské služby

Činnost	Počet
První pomoc/záchrana	73
Pátrací akce	20
Kontrola a údržba oblasti	19
Neví	18
Nehody na sjezdovkách	14
Lavinové nebezpečí	13
Přednášky/kurzy	7
Poskytování informací	6
Transport zraněných	6
Výstrahy	4
Spolupráce s IZS	4

(zdroj: vlastní, 2025)

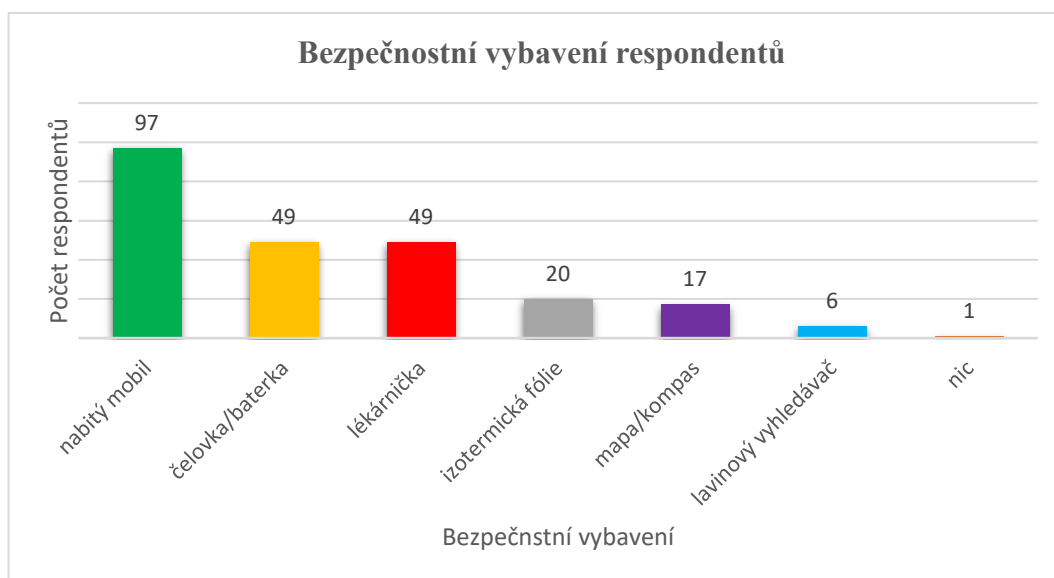
Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že povědomí o HS ČR, činnostech i tísňovém čísle je různorodé a pro respondenty více neznámé než známé. Přestože většina respondentů nemá přímou zkušenost se zásahy HS ČR, má většina respondentů (82 %) alespoň povědomí o některých jejích činnostech.

5.4 Povědomí občanů o vlastní bezpečnosti v horských oblastech

Pohyb v horském prostředí přináší řadu rizik, a proto je bezpečnost zásadním faktorem, který může ovlivnit průběh i výsledek výletu. Proto je důležité být připraven na nepříznivé podmínky a nečekané situace, které mohou rychle ohrozit zdraví nebo život.

Otázka č. 10 – Jaké bezpečnostní vybavení nosíte do hor?

Bezpečnostní vybavení je nezbytnou součástí přípravy na pobyt v horských oblastech. Respondenti byli dotázáni, jaké bezpečnostní vybavení obvykle nosí s sebou při pobytu v horských oblastech. Téměř všichni respondenti s sebou nosí nabitý mobilní telefon (97 %), který je důležitý pro zavolání pomoci v případě nouze, nebo mimo jiné i pro zobrazení mapy. Polovina z respondentů s sebou bere čelovku nebo baterku (49 %). Tento výsledek ukazuje, že alespoň polovina návštěvníků hor si je vědoma důležitosti základního bezpečnostního vybavení, zejména možnosti komunikace a první pomoci (viz. Graf 8).



Graf 8 – Bezpečnostní vybavení respondentů

(zdroj: vlastní, 2025)

Méně respondentů s sebou nosí izotermickou fólii (20), která je důležitá pro udržení tepelného komfortu zraněného, ale má i jiné způsoby využití (např. další vrstva oblečení pod bundu, funkce pláštěnky při dešti, při transportu se dá využít jako lano). Mapu nebo kompas s sebou nosí 17 respondentů a 6 respondentů zmínilo lavinový vyhledávač v zimním období. Pouze 1 respondent se přiznal, že nenosí žádné bezpečnostní vybavení.

Otázka č. 11 – Nosíte s sebou do horských oblastí lékárničku?

Lékárnička je základním prvkem bezpečnostního vybavení při pobytu v horském prostředí. V horách, kde může být zdravotní pomoc obtížně dostupná a počasí nepředvídatelné, je schopnost poskytnout první pomoc klíčová pro zvládnutí neočekávaných situací. Správně vybavená lékárnička může významně přispět k ochraně zdraví a bezpečnosti návštěvníků horských oblastí.

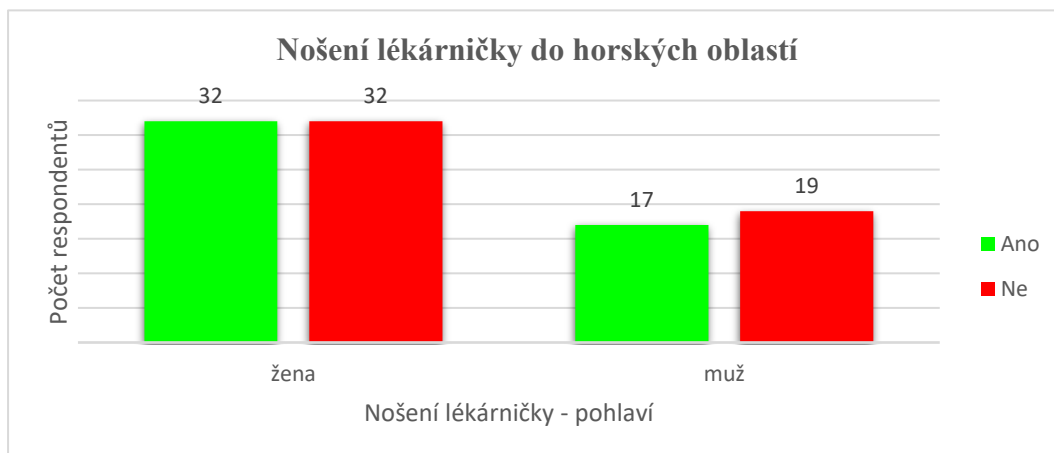
Z výsledků dotazníku vyplývá, že pouze 49 % respondentů má u sebe v horských oblastech lékárničku (z toho 21 % ji má u sebe vždy a 28 % jen občas), zatímco 51 % respondentů žádnou lékárničku nemá (viz. Tabulka 8). I přes jasnou potřebu základní zdravotní pomoci v horském prostředí polovina návštěvníků nenosí lékárničku, což může v krizové situaci výrazně ohrozit jejich bezpečnost.

Tabulka 8 – Nošení lékárničky do horských oblastí

Nošení lékárničky	Žena	Muž	Celkem
Vždy	17	4	21
Občas	15	13	28
Nikdy	32	19	51
Celkem	64	36	100

(zdroj: vlastní, 2025)

U žen je situace rozdělena přesně na půl, protože stejný počet lékárničku nosí (32 žen) a stejně tak 32 žen ji nenosí. U mužů je situace o něco horší, kdy menší polovina lékárničku má (17 mužů), zatímco větší část (19 mužů) ji nemá (viz. Graf 9).



Graf 9 – Nošení lékárničky do horských oblastí

(zdroj: vlastní, 2025)

Tento rozdíl naznačuje, že muži jsou o něco méně důslední než ženy. Ovšem z celkového pohledu polovina žen také nenosí lékárníčku. Celkově by se tedy dalo říct, že na nošení lékárníčky do horských oblastí není kladen takový důraz u většiny respondentů, neboť ji u sebe vždy nosí pouze 21 % respondentů.

Otázka č. 12 – Co obsahuje Vaše horská lékárníčka?

Obsah lékárníčky je stejně důležitý jako její přítomnost při pobytu v horském prostředí. Správně vybavená lékárníčka umožňuje poskytnout první pomoc při drobných poraněních i vážnějších zdravotních problémech, než se dostaví odborná pomoc. Proto se další otázka věnovala tomu, co obsahuje horská lékárníčka respondentů, kteří ji s sebou nosí.

Nejčastěji s sebou respondenti nosí různé druhy náplastí (36), obvazy (35), dezinfekci (28), izotermickou fólii (20) a základní léky (19). Jiní respondenti odpovídali, že nosí lékárníčku, která odpovídá klasické lékárníčce nebo autolékárníčce (7). Další důležité věci, které se nachází u respondentů v lékárníčce – viz. Tabulka 9.

Tabulka 9 – Obsah horské lékárníčky

Obsah lékárníčky	Počet	Obsah lékárníčky	Počet
Náplasti	36	Klasická lékárníčka/autolékárníčka	7
Obvazy	35	Gumové rukavice	6
Dezinfekce	28	Šitíčko	5
Izotermická fólie	20	Sterilní krytí	5
Základní léky	19	Pinzeta	5
Nůžky	14	Nůž	2
Škrtilo	10	Tejpovací páska	2
Obinadlo	8	Gel na popáleniny	2
Trojčipý šátek	7	Opalovací krém	2

(zdroj: vlastní, 2025)

To, co by měla horská osobní lékárníčka obsahovat je zmíněno v Kapitole 2.4 Horská lékárníčka. Záleží také na druhu aktivity, délce pobytu v horských oblastech, nebo na vlastních zkušenostech a osobním zdravotním stavu.

Otázka č. 13 – Máte staženou aplikaci Záchranka, která umožňuje přivolání pomoci nejen v horských oblastech?

Aplikace Záchranka je užitečným nástrojem, který umožňuje rychlé a efektivní přivolání pomoci v případě nouze. Díky přesné lokalizaci uživatele a přímému spojení se záchrannými složkami může výrazně zkrátit dobu zásahu a zvýšit šanci na přežití. V horských oblastech, kde je dostupnost pomoci omezená, může být tato aplikace zásadním prvkem bezpečnosti.

Z výsledků dotazníkového šetření se ukázalo, že 46 % respondentů má aplikaci Záchranka staženou, což zahrnuje 26 žen a 20 mužů. Naopak 54 % respondentů aplikaci nemá. Z respondentů, kteří aplikaci nemají staženou o ni 14 respondentů ani neslyšelo (viz. Tabulka 10).

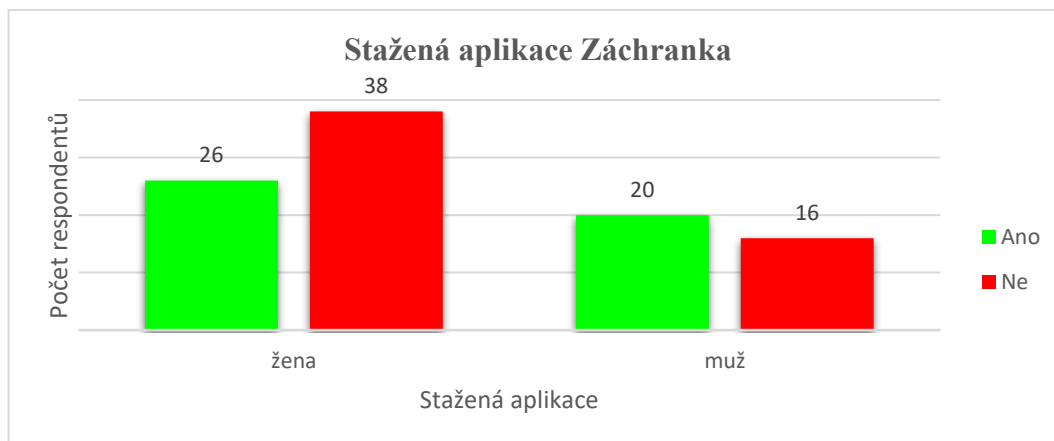
Tabulka 10 – Stažená aplikace Záchranka

Stažená aplikace Záchranka	Žena	Muž	Celkem
Ano	26	20	46
Ne, ale slyšeli o ni	26	14	40
Ne, nezná ji	12	2	14
Celkem	64	36	100

(zdroj: vlastní, 2025)

Přestože aplikace může výrazně zlepšit bezpečnost a usnadnit přivolání pomoci v nouzi, více než polovina návštěvníků horských oblastí ji stále nevyužívá. Tento výsledek naznačuje prostor pro zvýšení povědomí o jejích výhodách mezi turisty.

Ukázalo se, že aplikaci má staženo více mužů v porovnání se ženami, protože více mužů má aplikaci staženou (20) oproti těm, kteří ji staženou nemají (16). U žen rapidně převyšují ženy, které aplikaci nemají staženou (38), oproti těm, které ji ve svém mobilu mají (26) (viz. Graf 10).



Graf 10 – Stažená aplikace Záchranka

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 14 – Co podle Vás nejčastěji vede k úrazům v horách? Napište.

Horské prostředí skrývá řadu nebezpečí, kterým lze často předejít správnou přípravou a odpovědným chováním. Respondenti vnímají jako hlavní příčinu úrazů přecenění vlastních schopností (30 odpovědí), následované nedostatečnou či nevhodnou výbavou (28 odpovědí), jedná se hlavně o nevhodnou obuv a oblečení, k čemuž se váže podcenění podmínek (21 odpovědí) ať už se jedná o déšť nebo sněhové podmínky.

Mezi další rizikové faktory patří neznalost terénu (18 odpovědí), neopatrnost a nepozornost (17 odpovědí) či nezodpovědné chování (11 odpovědí). Někteří zmínili také nerespektování značení, riskování, únavu, dehydrataci nebo nehody spojené s lyžováním a alkoholem (viz. Tabulka 11). Tyto faktory ukazují, že lidský faktor hraje při úrazech v horách klíčovou roli.

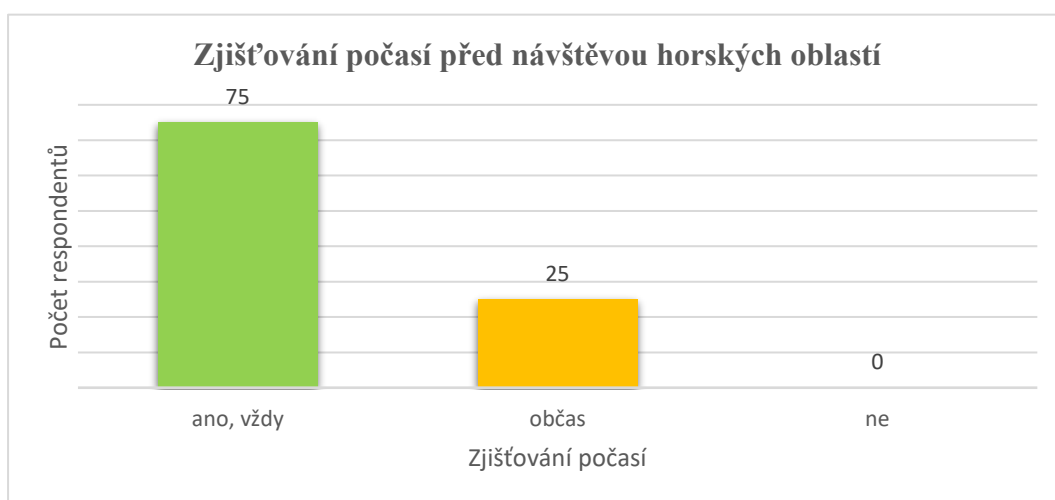
Tabulka 11 – Nejčastější příčiny úrazů v horských oblastech

Příčiny úrazů	Počet	Příčiny úrazů	Počet
Přecenění schopností	30	Nerespektování značek	10
Nedostatečná/špatná výbava	28	Ego a riskování	10
Podcenění podmínek	21	Úrazy na sjezdovkách	5
Neopatrnost	17	Alkohol	5
Nepozornost	17	Náhoda	4
Neznalost terénu	18	Dehydratace	3
Nepřipravenost	10	Únava	3
Nezodpovědnost	11	Pády	2

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 15 – Sledujete a vyhodnocujete předpověď počasí, když se chystáte do horských oblastí?

Počasí v horských oblastech se může rychle a nečekaně měnit, což může zásadně ovlivnit bezpečnost návštěvníků. Správné vyhodnocení předpovědi a aktuálních podmínek je proto nezbytné pro plánování výletů a minimalizaci rizik. Všichni respondenti (100 %) u této otázky uvedli, že si zjišťují počasí, když vyráží do horských oblastí. Z toho 75 % respondentů si tyto informace zjišťuje vždy a 25 % respondentů uvedlo, že si informace zjišťuje občas (viz. Graf 11).



Graf 11 – Zjišťování počasí před návštěvou horských oblastí

(zdroj: vlastní, 2025)

Bezpečnost v horských oblastech závisí nejen na přírodních podmínkách, ale především na samotných návštěvnících. Výsledky ukázaly, že lidé často podceňují rizika, ať už v podobě nedostatečného vybavení, neznalosti terénu nebo přeceňování vlastních schopností. Přestože existují účinné nástroje pro minimalizaci rizik, jako je lékárnička nebo aplikace Záchranka, ne všichni je využívají. Zvýšení povědomí o prevenci a správné přípravě by mohlo přispět ke snížení počtu úrazů a k bezpečnějšímu pohybu v horách.

5.5 Osobní zkušenosti a vnímání bezpečnosti v horském prostředí

Každý člověk vnímá bezpečnost v horách jinak – zatímco někteří se s krizovou situací již setkali, jiní o těchto rizicích přemýšlejí pouze teoreticky.

Otázka č. 16 – Setkali jste se někdy s nouzovou situací v horách, kdy bylo potřeba poskytnout první pomoc?

Na tuto otázku většina respondentů (83 %) odpověděla, že se s takovou situací nikdy nesešla. Další skupinou byli respondenti, kteří zažili takovou situaci v roli svědků (15 %) a pouze 2 respondenti byli přímo účastníky těchto krizových situací (viz. Graf 12). Tyto výsledky ukazují, že ačkoliv nouzové situace nejsou běžné, stále představují reálné riziko, které je třeba brát vážně.



Graf 12 – Poskytnutí první pomoci v horských oblastech

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 17 – Myslíte si, že by veřejnost měla být lépe informována o bezpečnosti v horách?

Další otázka se zaměřila na názor respondentů ohledně informovanosti veřejnosti o bezpečnosti v horském prostředí. Převážná většina respondentů (85 %) si myslí, že by veřejnost měla být lépe informována o bezpečnostních opatřeních a rizicích spojených s pohybem v horských oblastech. Jiní uvedli, že informací ohledně bezpečnosti je dostatek, ale lidé se sami neangažují a nezjišťují si takové informace (7 %). Další 4 % respondentů si myslí, že informovanost není potřeba zvyšovat. Zbytek respondentů (4 %) netuší, jestli je potřeba zvýšit informovanost o bezpečnosti nebo není (viz. Tabulka 12). Výsledky naznačují jasný zájem o zvýšení povědomí o bezpečnosti, což může pomoci snížit riziko úrazů a krizových situací.

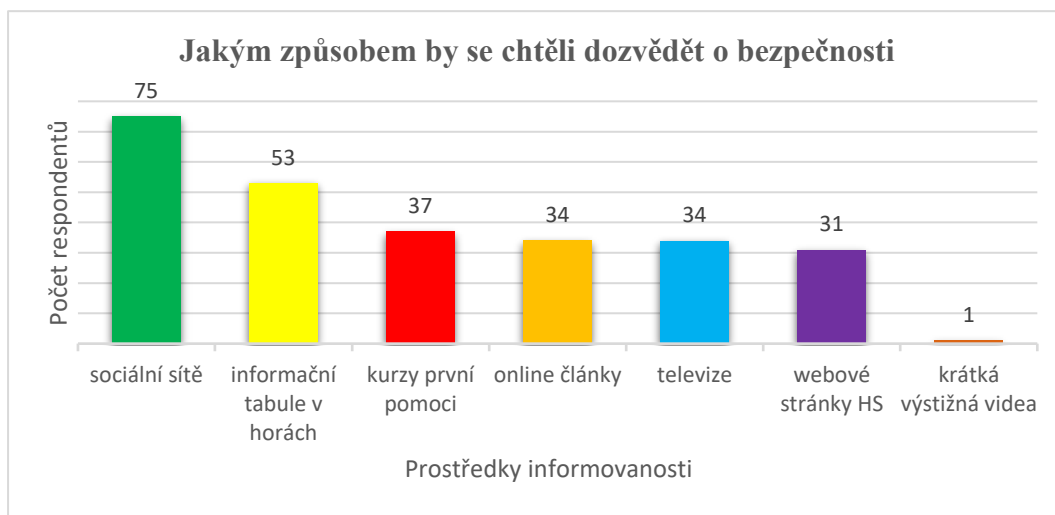
Tabulka 12 – Je potřeba větší informovanost o bezpečnosti?

Je potřeba větší informovanost	Počet
Ano	85
Informací je dost, lidé si je nezjišťují	7
Ne	4
Nevím	4
Celkem	100

(zdroj: vlastní, 2025)

Otázka č. 18 – Jakým způsobem byste se nejraději dozvěděli více o bezpečnosti v horském prostředí?

V návaznosti na předchozí otázku byli respondenti dotázáni, jakým způsobem by se chtěli dozvědět více o bezpečnosti v horském prostředí. Nejvíce z nich by rádo získávalo informace prostřednictvím sociálních sítí (75 odpovědí). Informační tabule přímo v horských oblastech by preferovala polovina respondentů (53 odpovědí), což zdůrazňuje potřebu mít podstatné informace dostupné přímo na místě. Mezi další relevantní zdroje informací zařadili kurzy první pomoci (37 odpovědí), online články (34 odpovědí), televizi (34 odpovědí) a webové stránky Horské služby (31 odpovědí) (viz. Graf 13).



Graf 13 – Jakým způsobem by se respondenti chtěli dozvědět o bezpečnosti v horách

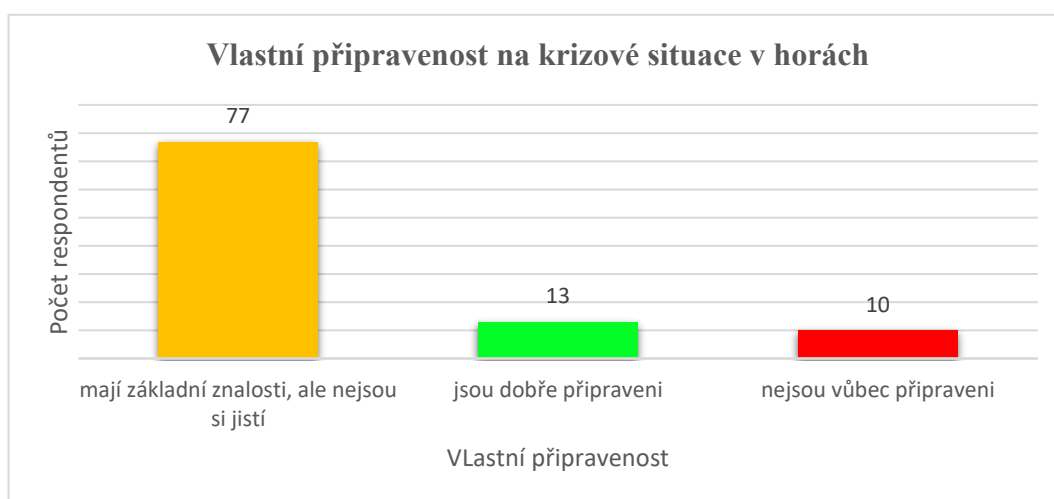
(zdroj: vlastní, 2025)

Ačkoliv většina respondentů uvedla, že by se o bezpečnosti v horském prostředí ráda dozvěděla prostřednictvím sociálních sítí nebo webových stránek, je důležité zdůraznit, že Horská služba ČR je na těchto platformách velmi aktivní. Na webových stránkách

i na sociálních sítích HS ČR jsou pravidelně zveřejňovány aktuální informace o bezpečnosti, rady pro pohyb v horském terénu, typy první pomoci a další užitečné informace. Tyto informace jsou tedy snadno dostupné, stačí si je pouze vyhledat a pravidelně sledovat. Samotná angažovanost veřejnosti vyhledávat si tyto informace by výrazně přispěla k bezpečnějšímu pohybu v horách.

Otázka č. 19 – Jak hodnotíte svoji vlastní připravenost na krizové situace v horách?

Respondenti byli dotázáni, jak hodnotí svou vlastní připravenost na krizové situace v horách. Většina respondentů (77 %) uvedla, že mají základní znalosti, ale nejsou si zcela jistí svou připraveností. Pouze 13 respondentů se považuje za dobře připravené, zatímco 10 respondentů přiznalo, že nejsou na krizové situace v horách vůbec připraveni (viz. Graf 14). Tyto výsledky naznačují, že i přes základní povědomí o bezpečnostních opatřeních existuje potřeba zvýšit informovanost a posílit sebevědomí návštěvníků horských oblastí v krizových situacích.



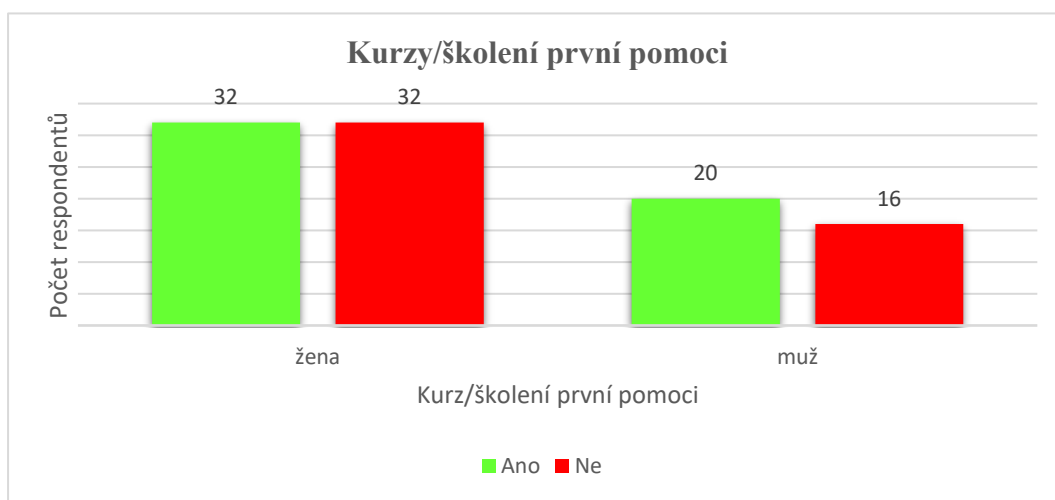
Graf 14 – Vlastní připravenost respondentů

(zdroj: vlastní, 2025)

Důležitým nástrojem pro zajištění bezpečnosti a správné reakce v krizové situaci jsou kurzy nebo školení první pomoci. Znalosti a dovednosti získané během takového kurzu mohou výrazně přispět k efektivní pomoci zraněným osobám, minimalizaci následků úrazů nebo dokonce zachránění života. V horských oblastech, kde je přístup k profesionální zdravotní péči omezený, je schopnost poskytnout první pomoc ještě důležitější.

Otázka č. 20 – Máte za sebou školení/kurz první pomoci v přírodě nebo jiné kurzy/vzdělání v této oblasti? Napište jaké.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 52 respondentů absolvovalo kurz nebo školení první pomoci (z toho 32 žen a 20 mužů). Naopak 48 respondentů (z toho 32 žen a 16 mužů) uvedlo, že se žádného kurzu neúčastnili (viz. Graf 15). Výsledky ukazují, že i když více než polovina dotázaných získala základní znalosti první pomoci, stále existuje významná část návštěvníků horských oblastí, kteří s tím nejsou seznámeni.



Graf 15 – Kurzy nebo školení první pomoci

(zdroj: vlastní, 2025)

Respondenti specifikovali různé typy školení nebo kurzů, které absolvovali. Nejčastěji se jednalo o základní školení, které získali ve škole nebo v zaměstnání (17 odpovědí). Dalšími častými možnostmi byly kurzy nebo školení v rámci různých instruktorských kurzů (10 odpovědí), kurz Zdravotníka zotavovacích akcí (8 odpovědí) nebo dále nespecifikované kurzy první pomoci (8 odpovědí). Další skupinou byli příslušníci IZS ČR, kteří mají specializované školení první pomoci (6 odpovědí). Dále školení pořádané Horskou službou (5 odpovědí), tábory (3 odpovědi), respondenti se zdravotnickým vzděláním (3 odpovědi) a v neposlední řadě kurzy Českého červeného kříže (2 odpovědi) (viz. Tabulka 13).

Tabulka 13 – Kurzy/školení první pomoci respondentů

Kurzy/školení První pomoci	Počet
Základní školení (ve škole, práci)	17
V rámci instruktorských kurzů	10
Zdravotník zotavovacích akcí	8
Školení Horské služby ČR	5
Kurz první pomoci	8
Složky IZS ČR	6
Tábory	3
Zdravotnické vzdělání	3
Český červený kříž	2

(zdroj: vlastní, 2025)

Většina respondentů si je vědoma potřeby lepší informovanosti o bezpečnosti v horách, přestože krizové situace zažili jen zřídka. Velká část respondentů si připouští základní znalosti první pomoci, ale není si zcela jistá svou připraveností při krizové situaci. Větší polovina dotázaných absolvovala nějaký kurz první pomoci, což ukazuje, že zájem o tuto problematiku existuje, ale stále je prostor pro zlepšení informovanosti a přípravy návštěvníků horských oblastí.

5.6 Shrnutí dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření zaměřené na povědomí o Horské službě a bezpečnost v horských oblastech přineslo cenné poznatky o povědomí a chování návštěvníků těchto oblastí. Většina respondentů navštěvuje horské oblasti pravidelně, přičemž nejčastějším ročním obdobím pro návštěvu je zima. Mezi nejpopulárnější aktivity patří turistika a lyžování, což potvrzuje rostoucí zájem o pohyb v horách.

Co se týče bezpečnostního vybavení, drtivá většina respondentů s sebou nosí nabitý mobilní telefon, zatímco ostatní vybavení, jako lékárnička nebo čelovka, má s sebou méně než polovina dotázaných. Větší část respondentů absolvovala kurz první pomoci, což ukazuje zájem o bezpečnost, ale zároveň 48 % respondentů žádné školení nemá. Přestože větší část respondentů uvádí základní znalosti první pomoci, jen menší část z nich se cítí být dobře připravena na krizové situace.

Významnou roli hraje i informovanost o bezpečnosti – 85 % respondentů si myslí, že veřejnost by měla být lépe informována. Jako nejpreferovanější zdroje informací uvedli

sociální sítě a informační tabule v horách. Tato fakta ukazují na potřebu zvýšení povědomí a vzdělávání v oblasti horské bezpečnosti. Horská služba přitom na svých webových stránkách i sociálních sítích pravidelně zveřejňuje aktuální informace a pokyny k bezpečnosti v horských oblastech.

Celkově šetření ukázalo, že návštěvníci hor si bezpečnost uvědomují, ale existuje prostor pro zlepšení informovanosti a přípravy, která může významně přispět ke zvýšení bezpečnosti v horských oblastech.

6 NÁVRHOVÁ ČÁST

Bezpečnost v horských oblastech je primárním aspektem, který ovlivňuje nejen samotné návštěvníky, ale i horskou službu a záchranné složky. Hory nabízejí krásu a dobrodružství, ale zároveň přinášejí určitá rizika, která mohou ohrozit zdraví a životy návštěvníků. Na základě výsledků dotazníkového šetření je zřejmé, že existuje prostor pro zlepšení informovanosti veřejnosti a zvýšení osobní připravenosti návštěvníků na krizové situace.

Cílem je navrhnout opatření ke snížení rizik v horském terénu. Návrhy se zaměřují na zlepšení dostupnosti informací o bezpečnosti, zvýšení povědomí o krizových situacích a první pomoci, rovněž také posílení preventivních opatření. Efektivní prevence a správná příprava mohou být zásadní pro snížení počtu úrazů a krizových situací.

6.1 Informovanost veřejnosti o bezpečnosti v horském prostředí

Zlepšení informovanosti veřejnosti o bezpečnosti je významné pro prevenci úrazů a krizových situací v horském terénu. Správné a včasné informace mohou být zásadní k bezpečnějšímu pohybu v horách a minimalizaci rizik spojených s horskými aktivitami. Zde je navrženo několik opatření:

- **Krátké a výstižné informační kampaně** – Využití sociálních sítí, webu HS ČR a turistických center k pravidelnému šíření jednoduchých a srozumitelných informací o základních pravidlech bezpečnosti. Umístění poutavých informačních tabulí a plakátů u sjezdových tratí, na parkovištích nebo v blízkosti frekventovaných turistických tras.
- **Zvýšení povědomí o nutnosti základního vybavení** – Pomocí sociálních sítí se zaměřit na důležitost lékárničky a dalšího důležitého vybavení v horském prostředí, stejně tak, jako správného využití tohoto vybavení. Formou krátkých a výstižných videí nebo check listu.
- **Krátká bezpečnostní školení** – Pořádání krátkých preventivních besed s HS ČR, při kterých by turisté získali základní informace o bezpečnosti. Tato krátká školení by se mohla odehrávat na startovních bodech frekventovaných turistických tras, na parkovištích u těchto tras nebo přímo na stanicích HS ČR.

6.2 Motivace k aktivnímu vyhledávání informací

Motivace k aktivnímu vyhledávání informací hraje velkou roli při zajištění bezpečnosti v horském terénu. Lidé, kteří si aktivně vyhledávají informace o bezpečnostních opatřeních a podmínkách, jsou lépe připraveni čelit nečekaným situacím a minimalizovat jejich rizika. Proto je důležité podpořit návštěvníky horských oblastí k aktivnímu získávání informací a tím zlepšit jejich bezpečnost.

- **Připomínání rizik** – Poukazovat na příběhy reálných krizových situací sdílených na sociálních sítích a webu HS ČR, které ukážou důsledky podcenění bezpečnosti, spojené s nápravným řešením těchto podceněných situací.
- **Interaktivní informační body** – Instalace QR kódů u turistických tras na informačních tabulích, které umožní rychlý přístup k bezpečnostním informacím a doporučením hravou formou pro děti i dospělé. Formou videí, kvízů, her a úkolů.
- **Zapojení turistických klubů a organizací** – Povzbuzení turistů k aktivnímu vzdělávání se prostřednictvím turistických spolků a komunit, které by nabízely výhody, akce a slevy.

6.3 Snadný přístup k základním informacím

Pokud mají turisté rychlý a jednoduchý přístup k důležitým informacím o bezpečnosti, počasí, trasách nebo první pomoci, mohou lépe plánovat své výlety a minimalizovat riziko nehod. Zajištění snadno dostupných a srozumitelných informací přispívá k větší informovanosti a připravenosti návštěvníků hor, což je důležité pro jejich bezpečnost.

- **Zjednodušení informací o bezpečnosti** – Vytvořit přehledné a snadno dostupné informace na webech a aplikacích, které návštěvníkům umožní rychle najít, co potřebují vědět a znát. Skvělou aplikací, která poskytuje takové informace je aplikace Záchranka.
- **Propagace aplikace Záchranka** – Připomínat důležitost této aplikace, i mimo horské oblasti, která usnadňuje práci záchranným složkám. Aplikace se stále vyvíjí a zjednodušuje uživatelům přístup k cenným informacím formou instruktážních videí.
- **Bezpečnostní pravidla a první pomoc formou hry** – Tvorba kvízů a praktických cvičení umístěných na informační tabule u turistických tras, která pomohou návštěvníkům osvojit si postupy první pomoci a znalosti zábavnou formou.

6.4 Zvýšení dostupnosti kurzů první pomoci

Kurzy by měly být snadno dostupné poblíž horských oblastí. Nabídka by měla zahrnovat různé formáty, jako jsou víkendové kurzy, online školení nebo praktické workshopy přímo v horských oblastech. Zvýšením dostupnosti těchto kurzů by se nejen rozšířily znalosti první pomoci mezi turisty, ale také by se zvýšila jejich schopnost efektivně reagovat v krizových situacích, která by přispěla ke snížení počtu úrazů a nehod v horách.

- **Praktické kurzy v horských střediscích** – Nabídnout kurzy pro návštěvníky těchto oblastí, kde si vyzkouší první pomoc v reálných podmínkách. Navázat spolupráci s ubytovacími zařízeními, které podpoří tyto kurzy např. formou voucherů pro ubytované.
- **Online kurzy a výuková videa** – Vytvořit krátká a výstižná videa zaměřená na krizové situace a základní první pomoc v horském prostředí. Zveřejnit na webové stránky HS ČR, skiareálů nebo ubytovatelů v horských oblastech.
- **Slevy a dotace** – Nabídnout slevy pro členy turistických klubů, studenty nebo seniory, případně zajistit dotace na kurzy.
- **Kurzy pro rodiny s dětmi** – Vytvořit speciální kurzy pro děti, které by učily první pomoc hrou.
- **Integrace do aplikace Záchranka** – Zařadit nabídku kurzů přímo do aplikace Záchranka, což by usnadnilo přístup k informacím a registraci na kurzy.

ZÁVĚR

Bezpečnost v horských oblastech je tématem, které by nemělo být opomíjeno, a to jak ze strany jednotlivců, tak i ze strany organizací a institucí, které se v této oblasti angažují. Pohyb v horském terénu přináší mnoho krásných zážitků, ale zároveň s sebou nese i rizika, na která je třeba být připraven. Prevence, informovanost a odpovědný přístup jsou podstatnými faktory, které mohou snížit počet nehod a krizových situací.

Zásadní roli hraje nejen dostupnost bezpečnostního vybavení a správná příprava turistů, ale také způsob, jakým jsou lidé o těchto aspektech informováni. Nestačí pouze poskytovat informace – důležité je, aby byly srozumitelné, snadno dostupné a motivovaly veřejnost k jejich aktivnímu vyhledávání. Vzdělávání v oblasti první pomoci a bezpečnosti v horách by proto mělo být součástí širší osvěty, která se zaměří jak na preventivní opatření, tak na praktické dovednosti nezbytné pro zvládání krizových situací.

Kromě tradičních forem vzdělávání, jako jsou školení a kurzy první pomoci, je důležité zapojit moderní technologie a interaktivní metody. Mobilní aplikace, online kurzy nebo informační kampaně na sociálních sítích mohou oslovit širší publikum a zvýšit povědomí o bezpečnostních zásadách. Současně je nutné podporovat vzdělávání přímo v terénu, například prostřednictvím informačních tabulí, interaktivních prvků na horských trasách nebo praktických ukázek záchranných složek.

Pouze kombinací odpovědného přístupu, kvalitního vzdělávání a efektivní informovanosti lze dosáhnout toho, aby si lidé užívali horské prostředí bezpečně a s respektem k jeho nástrahám. Zvyšování bezpečnostního povědomí by mělo být kontinuálním procesem, který přispěje k tomu, aby horská turistika nebyla jen o dobrodružství a kráse přírody, ale i o bezpečném návratu domů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Aplikace HZS, 2024. Online. Dostupné z: <https://www.app.hzs.sk/>.

Aplikace Záchranka, 2019. *Aplikaci Záchranka má už 1 000 000 uživatelů, letos začne fungovat i v Maďarsku*. Online. Dostupné z: <https://www.zachrankaapp.cz/cs/aplikaci-zachranka-ma-uz-1-000-000-uzivatelu-letos-zacne-fungovat-i-v-madarsku>. [cit. 2024-02-08].

ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

DOSTÁLOVÁ, Klára, 2020. *Statut obecně prospěšné společnosti Horská služba o.p.s.* Online. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/data/web/download/statut-uplne-zneni-ze-dne-20.11.2020-ocred.pdf>. [cit. 2024-12-02].

ĐURKÁŇ, Erik, 2024. *Výroční zpráva Horské služby za rok 2023*. Online. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/data/web/hscr-zprava-auditora-2023.pdf>. [cit. 2024-11-25].

ELLERTON, John, 2023. *Casualty Care in Mountain Rescue*. 2nd edition. Mountain Rescue Council. ISBN 978-0-9501765-7-4.

FUSEK, Wojciech; POREBSKI, Jerzy, 2020. *Lekarze w górach. Bohaterowie drugiego planu*. Agora. ISBN 978-83-268-3242-0.

HOLUB, Jaromír, 2022. *Stanovy Horské služby ČR, z. s.* Online. Dostupné z: [stanovy-hs-cr-z.s.-2022-11.pdf](https://www.horskasluzba.cz/data/web/hscr-zprava-auditora-2023.pdf)

HORSKÁ SLUŽBA ČR, 2024. *Horská služba České republiky, z. s.* Online. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/cz/horska-sluzba/horska-sluzba-ceske-republiky-z-s>. [cit. 2024-12-26].

HORSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA, 2010. *Vysoké Tatry*. MetaMorphis. ISBN 9788097050405.

HORSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA, 2024. *Biely kódex – pravidlá správania sa na lyžiarskej trati*. Online. Hzs.sk. Dostupné z: <https://hzs.sk/biely-kodex/>. [cit. 2024-12-26].

HÖSCHLOVÁ, Kristina, 2021. *Lékařem mezi nebem a horami*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7492-548-1.

ICAR – International Commission for Alpine Rescue, 2024. *ICAR Mission*. Online. Dostupné z: <https://www.alpine-rescue.org/articles/1231--icar-mission>. [cit. 2024-10-13].

KOLÁŘ, František, 2016. *Červení andělé*. Špindlerův Mlýn: Gentiana Jilemnice. ISBN 978-80-86527-42-0.

MAŠÍN, René, 2024. *Mladý zdravotník*. Online. Dostupné z: <https://mladyzdravotnik.cz/post/nacelnik-horske-sluzby-pri-poskytovani-prvni-pomoci-je-dulezite-se-toho-nebat>. [cit. 2024-02-21].

PODHADSKÁ, Dita; SCHLESINGER, Vít; DVOŘÁK, Vojtěch a PALA, Jan, 2024. *První pomoc a zdravotní problémy na horách a na cestách*. Online. Svět Outdooru. Dostupné z: <https://www.svetoutdooru.cz/e-book-1-pomoc-na-horach-zdarma-ke-stazeni/>. [cit. 2024-12-14].

SLOVENSKO. Zákon č. 129/2002 Z. z., o integrovanom záchrannom systéme.

SLOVENSKO. Zákon č. 544/2002 Z. z., o Horskej záchrannej službe.

Učebnice Horské služby ČR. Online. Dostupné z: <https://ucebnice.horskasluzba.cz/>. [cit. 2024-02-15].

VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš; VONDRÁŠEK, David, 2022. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-5067-8.

WATTS, Claire, 2001. *Rescue*. London: Dorling Kindersley Limited. ISBN 978-0751313642.

WENZEL, Volekr, 2023. *Case Studies in Emergency Medicine. A collection of Memorable Clinically Relevant Cases with Clinical Pearls*. Berlin: Springer. ISBN 978-36-6267-248-8.

Záchranka, z. s., 2024. *Aplikace Záchranka přichází s novinkou jménem Patron*. Online. Dostupné z: <https://www.zachrankaapp.cz/cs/aplikace-zachranka-prichazi-s-novinkou-jmenem-patron>. [cit. 2024-12-14].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Organizační struktura Horské služby ČR, o. p. s.	18
Obrázek 2 – Osobní horská lékárnička	26

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Počet horských záchranářů za rok 2023.....	16
Tabulka 2 – Finanční zabezpečení HS ČR za rok 2023.....	20
Tabulka 3 – Pohlaví respondentů.....	35
Tabulka 4 – Věkové kategorie a pohlaví respondentů.....	36
Tabulka 5 – Znalost tísňového čísla Horské služby ČR	39
Tabulka 6 – Tísňové číslo v případě nouze v horských oblastech.....	41
Tabulka 7 – Činnosti Horské služby	42
Tabulka 8 – Nošení lékárničky do horských oblastí.....	44
Tabulka 9 – Obsah horské lékárničky	45
Tabulka 10 – Stažená aplikace Záchranka.....	46
Tabulka 11 – Nejčastější příčiny úrazů v horských oblastech	47
Tabulka 12 – Je potřeba větší informovanost o bezpečnosti?.....	50
Tabulka 13 – Kurzy/školení první pomoci respondentů.....	53

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Věkové kategorie respondentů	36
Graf 2 – Jak často navštěvují respondenti horské oblasti	37
Graf 3 – Roční období, ve kterém občané nejčastěji vyrážejí do horských oblastí.....	38
Graf 4 – Oblíbené aktivity v horských oblastech	38
Graf 5 – Znalost tísňového čísla HS ČR.....	40
Graf 6 – Tísňové číslo pro přivolání pomoci v horských oblastech	40
Graf 7 – Zásahy Horské služby.....	41
Graf 8 – Bezpečnostní vybavení respondentů	43
Graf 9 – Nošení lékárničky do horských oblastí.....	44
Graf 10 – Stažená aplikace Záchranka	47
Graf 11 – Zjišťování počasí před návštěvou horských oblastí	48
Graf 12 – Poskytnutí první pomoci v horských oblastech.....	49
Graf 13 – Jakým způsobem by se respondenti chtěli dozvědět o bezpečnosti v horách	50
Graf 14 – Vlastní připravenost respondentů	51
Graf 15 – Kurzy nebo školení první pomoci	52

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

a. s.	akciová společnost
AED	automatizovaný externí defibrilátor
ČR	Česká republika
FIS	Mezinárodní lyžařská federace
HS ČR	Horská služba České republiky
HZS SR	Horská záchranná služba Slovenské republiky
HZS	Horská záchranná služba
ICAR	International Commission for Alpine Rescue
IZS	Integrovaný záchranný systém
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
Sb.	Sbírka zákonů
SR	Slovenská republika
z. s.	Zapsaný spolek
Z. z.	Zbierka zákonov

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Pravidla chování na sjezdových tratích

Příloha P II: Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I: PRAVIDLA CHOVÁNÍ NA SJEZDOVÝCH TRATÍCH

PRAVIDLA CHOVÁNÍ NA SJEZDOVÝCH TRATÍCH PODLE FIS (MEZINÁRODNÍ LYŽAŘSKÉ FEDERACE)



1. Ohled na ostatní lyžaře

Každý lyžař nebo snowboardista se musí neustále chovat tak, aby neohrožoval nebo nepoškozoval někoho jiného.



2. Zvládnutí rychlosti a způsobu jízdy

Každý lyžař nebo snowboardista musí jezdit spříměným odstupem a s ohledem na vzdálenost, na kterou vidí. Svou rychlost a svůj způsob jízdy musí přizpůsobit svému umění, terénním, sněhovým a povětrnostním poměrům jakož i hustotě provozu.



3. Volba jízdní stopy

Lyžař nebo snowboardista přijíždějící zezadu musí svou jízdní stopu zvolit tak, aby neohrožoval lyžaře jedoucího před ním.



4. Předjíždění

Předjíždět se může ze shora nebo zespoda, zprava nebo zleva, ale vždy jen sodstupem, který poskytne předjížděnému lyžaři či snowboardistovi pro všechny jeho pohyby dostatek prostoru.



5. Vjíždění a rozjíždění

Každý lyžař nebo snowboardista, který chce vjet do sjezdové tratě nebo se chce po zastavení opět rozjet, se musí rozhlédnout nahoru a dolů a přesvědčit se, že to může učinit bez nebezpečí pro sebe a pro ostatní.



6. Zastavení

Každý lyžař nebo snowboardista se musí vyhýbat tomu, aby se zbytečně zdržoval na úzkých nebo nepřehledných místech sjezdové tratě. Lyžař nebo snowboardista, který upadl, musí takové místo uvolnit co nejrychleji.



7. Stoupání a sestup

Lyžař nebo snowboardista, který stoupá nebo sestupuje pěšky, musí používat okraj sjezdové tratě.



8. Respektování značek

Každý lyžař nebo snowboardista musí respektovat značení a signalizaci.



9. Chování při úrazech

Při úrazech je každý lyžař nebo snowboardista povinen poskytnout první pomoc.



10. Povinnost prokázání se

Každý lyžař nebo snowboardista, ať svědek nebo účastník, ať odpovědný nebo ne, je povinen v případě úrazu prokázat své osobní údaje.

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Povědomí občanů o činnosti Horské služby a o bezpečnosti pohybu v horách

Dobrý den,

Jmenuji se Pavla Holeňová a jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia na Univerzitě Tomáše Bati, oboru Ochrana obyvatelstva.

Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci.

Dotazník se zaměřuje na připravenost občanů při návštěvě horských oblastí a jejich povědomí o Horské službě ČR.

Dotazník je zcela anonymní. Odpovědi budou použity pro zpracování praktické části bakalářské práce.

Moc děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

* Označuje povinnou otázku

1. Jaké je Vaše pohlaví? *

- ☐ Muž
- ☐ Žena

2. Jaký je Váš věk? *

- ☐ Méně než 18 let
- ☐ 18 - 29 let
- ☐ 30 - 44 let
- ☐ 45 - 59 let
- ☐ 60+ let

3. Jak často navštěvujete horské oblasti? *

- ☐ V horských oblastech bydlím
- ☐ Každý týden alespoň 1x
- ☐ Každý měsíc alespoň 1x
- ☐ 5 - 10x ročně
- ☐ 1 - 4x ročně
- ☐ Méně než 1x ročně

4. V jakém ročním období nejčastěji vyrážíte do hor? *

- ☐ Jaro
- ☐ Léto
- ☐ Podzim
- ☐ Zima

5. Jaké aktivity v horách provozujete? *

- ☐ Turistika
- ☐ Lyžování/snowboarding
- ☐ Horolezectví
- ☐ Běžecské lyžování
- ☐ Cyklistika
- ☐ Skialpinismus
- ☐ Jiné: _____

Horská služba ČR

6. Znáte tísňové číslo na Horskou službu ČR? *

☐ Ano

☐ Ne

7. Jaké telefonní číslo byste volali v případě nouze v horských oblastech? *

Vaše odpověď _____

8. Máte osobní zkušenost se zásahy Horské služby? *

☐ Ano, potřeboval/a jsem jejich pomoc

☐ Ano, byl/a jsem svědkem jejich zásahu

☐ Ne, nemám

9. Znáte činnosti Horské služby ČR? *Napište.* *

Vaše odpověď _____

Bezpečnost v horských oblastech

10. Jaké bezpečnostní vybavení nosíte do hor? *

- ☐ Lékárnička
- ☐ Mapa/kompas
- ☐ Čelovka/baterka
- ☐ Lavinový vyhledávač (v zimě)
- ☐ Izotermická fólie
- ☐ Nabitý mobilní telefon
- ☐ Nic z uvedeného
- ☐ Jiné: _____

11. Nosíte s sebou do horských oblastí lékárničku? *

- ☐ Ano, vždy
- ☐ Občas
- ☐ Nikdy

12. Co obsahuje Vaše horská lékárnička? Pokud jste v předchozí odpovědi odpověděli "Ano/Občas". *

Vaše odpověď _____

13. Máte staženou **aplikaci Záchranka**, která umožňuje přivolání pomoci nejen v horských oblastech? *

- ☐ Ano
- ☐ Ne, ale slyšel/a jsem o ní
- ☐ Ne, neznám ji

14. Co podle Vás nejčastěji vede k úrazům v horách? *Napište.* *

Vaše odpověď _____

15. Sledujete a vyhodnocujete předpověď počasí, když se chystáte do horských oblastí? *

- ☐ Ano, vždy
- ☐ Občas
- ☐ Ne

Osobní zkušenosti a vnímání bezpečnosti

16. Setkali jste se někdy s nouzovou situací v horách, kdy bylo potřeba poskytnout první pomoc? *

- ☐ Ano, byl/a jsem přímo účastníkem
- ☐ Ano, ale jen jako svědek
- ☐ Ne, nikdy

17. Myslíte si, že by veřejnost měla být lépe informována o bezpečnosti v horách? *

Vaše odpověď _____

18. Jakým způsobem byste se nejraději dozvěděli více o bezpečnosti v horském prostředí? *

- ☐ Online články
- ☐ Webové stránky Horské služby ČR
- ☐ Sociální sítě
- ☐ Televize
- ☐ Informační tabule v horských oblastech
- ☐ Kurzy první pomoci
- ☐ Jiné: _____

19. Jak hodnotíte svoji vlastní připravenost na krizové situace v horách? *

- ☐ Jsem dobře připraven/a
- ☐ Mám základní znalosti, ale nejsem si jistý/á
- ☐ Nejsem vůbec připraven/a

20. Máte za sebou **školení/kurz první pomoci** v přírodě nebo jiné kurzy/vzdělání v této oblasti? *Napište jaké.* *

Vaše odpověď
